

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2.40
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

La Alba-Iulia!

După cum am anunțat și în primul articol al numărului nostru de alaltăieri, adunarea convocată la Alba-Iulia în chestia episcopiei greco-catolice maghiare a primit încuviințarea necesară din partea ministrului-președinte Lukács.

Dela comitetul organizator al adunării primim acum rugămintea de a aduce la cunoștința publicului nostru, că adunarea de protestare a bisericii românești greco-catolice împotriva episcopiei maghiare și maghiarizatoare va avea loc neapărat la Alba-Iulia în ziua de 29 mai st. n.

De oarece nu toți participanții — mai cuseamă cei din depărtări — au puțința de a pleca încă de cu seară înapoi spre căminurile lor, iar unii trebuie să sosească la Alba-Iulia încă din ajun, s'a format în acest oraș și un comitet de primire și încuierare.

Persoanele interesate, sunt rugate, deci, a se adresa d-lui Mihail Hurducaciu, învățător în Alba-Iulia.

Sperăm că din cele mai îndepărtate margini ale provinciei românești greco-catolice vor grăbi credincioșii spre Alba-Iulia, unde poporul român greco-catolic are să hotărască pentru soarta bisericii și naționalității sale.

In numărul nostru de mâne vom fi în măsură să dăm și programul amănunțit al adunării.

Zece Maiu

101 bubuituri de tun vestesc iarăși atăzi Capitalei române aniversarea întreită a evenimentelor cari au creiat România modernă. Ostașii sprinteni ai batalioanelor românești, în ținuta mândră a zilelor de paradă, sunt sărbătorii poporului în toată țara; dar cu atât mai vărtos în București, unde îi îmbrățișează privirea iubitoare a Celui ce i-a condus odată la biruință. Sub stăpânirea acelor simțăminte și a sunetului metalic al muzicilor, popor și ostași să înfrățesc în bucuria zilei primăvăratică, pline de lumină și de făgăduinți noi.

Zece Maiu e marea sărbătoare a României — și poate încă pentru multă vreme cea mai mare! Numai celce, deschizând ochii la viață în epoca de înflorire a regatului vecin nu s'a ostenit să cerceteze trecutul lui și al principatelor, numai acela poate rămâne nepăsător față de însemnătatea acestei zile care se rezumă în **domnie străină și ereditară, independență și regalitate.**

Se știe că în principatele române domnia a fost când ereditară, când electivă, când sub influența ambelor sisteme — și foarte adesea sub influența amestecului străin.

Din ziua de 10 maiu 1866, data intrării în București a Principelui Carol de Hohenzollern, România a primit pe tronul ei o dinastie străină ereditară, punându-se astfel capăt domniilor nesigure și dăunătoare.

De voie de nevoie, El a trebuit să fie recunoscut și de statul prin ale cărui hotare trecuse investit și de Turcia suzerană, împotriva căreia, după 11 ani, avea să se ridice cu oaste!

Și în adevăr, în ziua de 10 maiu 1877 când armele rusești începuseră a se încruși cu cele turcești, prevestind ceasuri de nenoroc pentru cele dintâi, parlamentul român, încrezător în înaltele calități militare ale tânărului prinț și în virtuțile ostășești ale poporului de multă vreme necercat de arme, parlamentul din București proclamă independența României!

Iar mai apoi, biruința completă a armelor românești, câștigată printr'un șir de lupte pe pământ bulgăresc, a dat României cinstea regală și la 10 Maiu 1886, moștenitorul tronurilor lui Ștefan și Mihai, alți meșteri conducători de oști, este încoronat rege al României.

Prin aceste trei mari fapte se înseamnă, în trei linii largi, istoria României moderne și tot odată istoria domniei regelui Carol.

Prin această zi, deci, s'a cimentat legătura eternă dintre Domnitor și poporul său, în numele acelorși speranțe, acelorși jertfe, acelorși bucurii. Și istoria va consfinți pentru eternitate această legătură.

Dar dacă fiii României de azi străbat cu gândul prin zilele de nesiguranță, prin zilele viforoase și de grea încercare, dela cari înaintașii, cu sfortări supreme, au smuls

Moara părăsită

(Din volumul „Povestri din război” de M. Sadoveanu.)

Mă trezii ca dintr'un vis; asfințitul par'că-mi strecurase o taină mare în suflet. Ridicai sabia, care căzuse de-alungul piciorului, întorsei capul spre oamenii mei, cari așteptau tăcuți și foarte liniștiți, și șoptii:

„Înainte!”

Caii se urniră și pornirăm la pas.

Malurile pârăului prin preajma căruia ne strecuram erau pline de verdeată bogată; ici-colo sălcii cu frunzele pălite atârnav nemișcate de-asupra ciuruirilor de unde. La o cotitură, o rață sălbatică bătu apa cu aripile, măcăi aspru, se repezi în sus și se îndreptă ca o săgeată spre asfințit. Liniștea adâncă se întinse iar, fumezarea înserării se făcea din ce în ce mai deasă.

Eu nu mă simțeam tocmai bine. La zborul raței îmi tresărise inima, — ce va fi când se vor arăta capetele dușmanilor printre sălcii? Frică în adevăratul înțeles al cuvântului nu-mi era, dar simțeam o greutate în piept, o presimțire tristă par'că. Imi închipuiam cu toate acestea că, după întâia clipă, zvâcnirile vor înceta, înflăcărea mă va cuprinde și mă voi simți în stare să înfrunt lumea. Dar acestea erau idei: niciodată nu făcusem probă.

Gândind așa, mă întorsei în șea și privii spre cei zece oameni cari mă urmau. Erau liniștiți, se cumpăneau înainte și înapoi, după pașii reguțați ai cailor. Farmecul înserării le cucerise și lor sufletele, ochii cercetau cu lene și cu nepăsare im-

prejurimile; fruntașul Pintilie chiar zâmbea în sine răsucindu-și mustața; numai sergentului Savin îi scânteiau, supt sprâncenele groase ca două mustăți, picăturile de păcură, și par'că sfredelneau malul pârăului înainte; iar urechea lui ar fi auzit și luncarea unui șarpe prin erbării

Il întrebai încet:

„Ce zici tu, Savin? nu mai vin cercetașii...”

El răspunde cu liniște:

„Poate au dat de ceva, trăiți domnule sublocotenent!”

Ceialți se înalță în șele și se așezară mai bine; unii oftară, ca turburați de gânduri.

Savin zise iar:

„In josul pârăului este o moară părăsită din podul căreia se vede satul. Poate s'au oprit acolo. — Deodată ridică capul și duse mâna la ureche.

— Pst! s'aude ceva!

— „Stai, șoptii eu, tresărind. Ce este?”

Oamenii se opriră și-și plecară carabinele în lungul coapselor. Un pas rar, greu, amestecat cu altul mai ușor, se apropia.

„Vine Grecu! — zise Savin. Apoi rosti ceva mai tare: Grecule!

— El e!” se auzi un glas întunecat de o răgușeală ușoară.

Și deodată eși de după o salcie călărașul, mărunț și bine legat, ducându-și calul de căpăstru.

„Vine și Năstase pe celalalt mal, zise el, oprindu-se înaintea mea.

— Bine, zisei eu, ce veste?

— Trăiți, domnule sublocotenent, în josul pârăului este o moară părăsită. Am văzut eu, cu ochii mei și a văzut și Năstase, cum a intrat în ea opt Cercheji.

— De unde veneau?

Din sat: dela furături pesemne...”

Sergentul Savin începu a se scărpinga în cap:

„Opt! Măi tată Marcul, cum o să-i mai măcinăm!”

— Trăiți, domnule sublocotenent, șopti tainic și fruntașul Pintilie; cu rășnița cea mare!

Eu tăcui. Avesm ordin să facem o recunoaștere în josul pârăului și să atac, dacă întâlnesc, detașamente mici pentru a face prizonieri. Dar aici mergea cam greu. Erau opt, aproape cât noi, și în moară nu era ușor de pătruns, dacă păgânii ar fi prins de veste. Afară de asta, inima, pârălnica, se zbătea, și presimțirea ceia nu-mi dădea pace!

Prin seara din ce în ce mai întunecoasă se auziră iar pași, o piatră se rostogoli 'n pârău, undele bolborosiră și Năstase, celalalt cercetaș, se arătă negru printre pletele sălciorilor.

„A venit Grecu? șopti el.

— Venit, răspunse cineva.

— Trăiți, domnule sublocotenent, nici nu mișcă. Parcă s'au culcat în moară...”

Trecu pe lângă mine și se așeză în rând cu ceialalți.

Vedeam eu bine, că aveam de-aface cu oa-

Izolare

Ș) Nu cunosc o stare mai nenorocită pentru un neam căruia soarta i-a impus ca condiție inexorabilă a existenței sale, lupta neîndurată, decât momentul în care și perde încrederea în sine și mândria de sine.

De o sută de ori sunt mai preferabile iluziile cele mai utopice, decât pustul sufletesc ce rezultă de pe urma unei asemenea crize sufletesti.

Iar una din formele cele mai concrete ale acestei boli este aplicarea spre ceace străin, mai ales când acest străin e și dușman de moarte.

De nenumărate ori am primit și primim la redacție plângeri împotriva unor persoane care, fără a renunța la aureola unui nume de bun român, nu pot să se dispenseze de a participa la o petrecere a cutărui funcționar dușman rabiât al neamului său, la o casină ungurească, la o societate de lectură ungurească.

Funcționari, avocați, preoți, profesori, învățători, găsești din toate categoriile sociale, între acești oameni amestecați de lustrul jidovesc al dușmanilor noștri sau hămesii după câte o favoare, care de cele mai multe ori se reduce la un simplu salut dat cu tot disprețul din partea reprezentantului ideii de stat.

Pionieri inconștienți sau conștienți ai influenței maghiare asupra noastră, ei sapă pas de pas hotarele îngrădirii naționale dărâmand principiul de rezistență.

Prin acțiunea lor de lingășire sau prin mimetismul lor de maimuță, asemenea spirite slabe, pregătesc an de an apropierea de dușman: a clasei noastre suprapuse, limbajul începe să se coloreze pe nesimțite cu expresii turanice; în obiceiurile noastre încep să-și facă drum deprinderii străine; frumoasa comoară de datini străbune începe să fie părăsită și pe măsură ce această inconștientă apropiere se operează, în aceiași măsură crește inerția noastră și depărtarea de poporul nostru pe care unii rătăciți —

din fericire prea puțini încă — încep să-l privească de sus.

Mărturisesc că nu pot înțelege această josnicie omenească.

Au fost timpuri cu mult mai grele pentru neamul românesc din Ungaria și Transilvania. Robit pe pământul strămoșilor săi de către dușmanii aduși de vânturi, timp de sute de ani, legea și limba lui, au fost numai tolerate când nu au fost persecutate în chipul cel mai barbar. O apropierea de dușman, o uitare de sine și de neamul său, în asemenea împrejurări, ar fi însemnat nu numai o satisfacție a unei josnice vanități, ci scăparea de cel mai cumplit iad pământesc. Și totuși neamul acesta a rămas în lumea sa hrănind un dispreț cum nu s'a mai văzut față de strălucirea „veneticilor”.

Iată nu sunt o sută de ani de când pe acest pământ de iobagi s'a ridicat doctrina latinizmului, cea mai superbă concepție din câte a făurit vre-odată un neam pentru a se înțelege pe sine.

Eram pe atunci, încă, un neam nenorocit bătut de toate nevoile. Clasa noastră de cărturari — câteva persoane, — năpăstuită în toate felurile, își țara de abia zilele pribegind ca nemuritorul Șincai cu desăgii plini de hârtii în spate.

Dar răsfoiți filele prăfuite ale trecutului și întrebați-vă, dacă un muritor a fost însuflețit vre-odată de o mândrie mai mare decât cea care strălucea pe fruntea și în ochii aprinși de conștiința superiorității de de rasă a acestor oameni.

Ce ar fi însemnat favoarea obraznică a unui fibirău sau protecția insolentă a unui magnat față de imperiala conștiință a acelei generații care știa și se simțea ca reprezentantă a unei rase care a stăpânit lumea și care, după ce a biciuit în atâtea rinduri hordele aduse de vânturi, a sfârșit prin a le civiliza?

Toată strălucirea superficială, toată

bogăția materială făcută prin jaf, nu i-ar fi mișcat nici cât un fir de păr pe acei oameni, care aveau credința că ceea ce a fost are să mai fie și că prezentul nu este decât un provizorat, un trist dar trecător coșmar.

Moralul lor sufletesc, mândria lor națională sta atât de sus încât dorința de a se apropia de „barbari” nu numai că nu i-ar fi ispitit niciodată dar ar fi considerat că le fac o supremă onoare dacă i-ar fi admis în societatea lor.

Astfel erau oamenii care au pregătit evenimentele din prima jumătate a secolului trecut. Din această stare de spirit a eșit manifestarea epopeică din anul 1848.

Și iată că, astăzi, când, slavă Domnului, stăm cu mult mai bine, când avem o „inteligentă” destul de solid întemeiată, iată că apar caracterele josnice, spinările încovoiate care se târăsc după câte o masă la un zbir ungar și care cred că au ajuns suprema fericire, când au putut să facă onorurile cele mai alese vre-unuia dintre cei mai abjecți dușmani ai neamului său.

Ți-se rupe inima de durere când printre acești rătăciți citești nume pe cari erai obișnuit să le stimezi, când vezi persoane care prin situația lor sunt indicate a constitui o vecinică pildă generațiilor noui, ce le sunt încredințate spre creștere.

Împotriva acestei stări de spirit trebuie să reacționăm cu toată puterea sufletului nostru.

Principiul izolării morale, intelectuale și politice față de dușmanii noștri este un postulat imperativ, față de care nu putem face nici o concesie până când nu obținem înfăptuirea revendicărilor de care e legată existența noastră.

Orice concesie făcută în această privință este un element de slăbire a supremei hotăriri de luptă și de solidaritate de care avem nevoie și, pe cât stă în puterea noastră, nu o vom putea tolera.

Aceia cari pentru interese personale transigează asupra acestui punct sunt niște dezertori.

Lupta noastră țintește la rezultatul că

— Intrăm în moară... —

Așa-i! mă gândeam eu; are dreptate... Imi strecurai stânga în toc, trăsei încet revolverul, îl pipăii, îmi așezai și dragoonul săbiilor la pumnul mâinei drepte și mă mișcai spre moară, pășind în vârful picioarelor. Ceilalți veneau după mine. Dar mergeam așa de încet, încât nici eu n'aveam pașii.

Deodată răsări înaintea-mi, drept pe malul hălții, ușa deschisă a morii, ca o intrare neagră de peșteră. În clipa aceea, fiorii cari mă cutereau stătură, inima începu a bate mai tare, dar nu simțeam absolut nici o frică. Putea să mi-se întâmple orice. O țarie nebună îmi încordă mădulele.

În moară, stăturăm multă vreme neclintii, cu răsuflările oprite, ascultând prin întunericul acela orb. Dar nimic, nimic nu se simțea.

Deodată mă pipăii o mână. Cineva mi-se aplecă la ureche. Bănuii că e Savin. De-abia pricepui:

„S'au îmbătat... Dorm în pod... ori au plecat...”

Scara podului trebuia să fie în dreptul ușii și-n mijlocul morii. Pipăind, ne strecurai pe scară. La draapta simțeam pe cineva: era sergentul; aveam și la stânga un tovarăș, dar nu știam cine-i.

Sus, scara scârțâi, un foșnet se auzi înainte. Ca fulgerați de același gând, ne oprisem. Cercezii erau în pod și durmeau; dar cineva dintre

ei trebuia să fie treaz, căci s'a mișcat la pârâitul scării.

Stăteam neclintii și nici nu suflam. Inima îmi bătea tare, rânduri de ametele îmi veneau, dar nu-mi era frică. Drept înaintea mea se deschideau în scândurile podului trei ochiuri rotunde, ca la orice moară. Mă uitam neclintit în zarea lor: așteptam să se ridice, din clipă în clipă, o umbră în dreptul întunecului slăbit, care pătrundea prin ele.

Dar tăcerea ne învăli iar, și după un răstimp ridicai și cele din urmă două trepte.

Acum auzii bine un mormăit nedeslușit. Nu știam încă de unde a pornit: dinainte, dindărât, ori de pe laturi?

Eram supt același acoperiș cu niște oameni, cari din clipă în clipă puteau să sară ca niște fiare asupra noastră. Iar noi pândeam ca moartea, și carabinele stăteau gata. Cu toate acestea, în cine să tragi? Era prostie să începem a face larmă așa cum eram grămădiți, trei sus și ceilalți pe treptele scării. Toți simțeam lucrul acesta și așteptam. A-fără de asta, fără porunca mea, nimeni nu putea face nici o mișcare, iar eu nici gând n'aveam să dau vre-o poruncă.

Dar dușmanul, celce era treaz undeva, într'un colț al podului, simțise în buimăceala și-n somnul amortitor care-l cerca, că o mișcare neobișnuită trece prin tăcerea ruinei. Un glas răgușit, care mi-se păru sălbatic și fioros mormăi câteva vorbe străine. Întreba ceva. Apoi tăcu. Iar noi așteptam.

Și, dintr'odată, prin deschizăturile rotunde ale podului trecu ceva neobișnuit, o lumină slabă de vis. Și'n fund, dincolo de deschizături, pe zarea răsăritului, deodată luna își arătă printre norii negri o margine, apoi izvorî ca o lucire de spaimă. Trei dungii de lumină slabă se strecurară în pod. Și'n dungile acelea, ca într'un fulger, răsări ceva rotund, negru, un cap omenească. Și tot în clipa aceea un tunet grozav izbucni. La fulgerarea limbii de foc, podul pară se întinse în laturi desvâlindu-se, și văzurăm lămurit pe ceilalți șapte Cercezi întinși pe podele. Iar capul negru pară pleanise în bucați ca o ghiulea, — și pară el detunase așa.

Căderea se umplu de mires de pulbere.

O clipă tăcerea păru că ne prăbușește iar în noaptea, — apoi un răcnet cumplit umplu moara, mă simții abătut la o parte ca o pană, un duruit surd cutremură dașameana. — Săbiile sunară ciocnindu-se, auzii trântitori grele, gemete și țipete de spaimă. O limbă de foc și un tunet tresăriri iar în noaptea adâncă, și în rumoarea fugară se arătară spinările încordate ale călărașilor și obrazul întunecos al sergentului Savin.

Total trecu ca o furtună repede. Cineva scăpără, o iască se aprinse. Fața lui Savin se rumeni, pe când buzele se rotunzeau suflând în punctul de foc. Apoi un capăt de lumânare se înflăcăra și limba de foc începu a ne tremura umbrele pe pârâții negrii de scânduri.

Dușmanii zăceau unul lângă altul, zdrobiți, și, supt ei, sângele care curgea, întindea un covor

într'un viitor, neamul nostru să ajungă în aceia situație în cât să nu avem nevoie de lingșuri spre a obține drepturile și favorurile cari ni-se cuvin.

Pentru a ajunge cât mai repede la acest viitor se cere luptă și se cere ca să fim unanimi în luptă.

Dacă unii sau alții însă, fie și pentru un moment, ies din șirurile de ostași spre a-și face interesele lor, împăcându-se cu dușmanul, atunci nu vom ajunge niciodată la scop.

Față de acești dezertori, mai ales față de cei conștienți, ne vom face datoria. Și ținem să spunem că nu avem două măsuri.

EXTERNE

Proiectele militare germane. În ședința de luni a Reichstagului german proiectele militare au fost primite și în a treia citire. Contra budgetului ministrului de război au votat socialdemocrații, polonii, alsacienii, iar contra proiectelor navale socialdemocrații, polonii, alsacienii și welfii. Rezultatul votării partidele burgheze l-au primit cu aprobări, iar socialdemocrații cu sisăituri. Cu aceste reformele militare germane sunt deplin rezolvite. Cancelarul imperial s'a despărțit de ministrul de război și de cel al marinei, strângându-le mâna de bucurie.

Impăratul Germaniei și Alsacia-Lorena. În camera a doua a provinciei Alsacia-Lorena după o critică moderată asupra declarațiilor împăratului Wilhelm s'a primit o motiune cu privire la modificarea constituției în senzul, că modificările în constituție nu se mai pot face pe baza unei legi provinciale, ci numai pe baza unei legi imperiale.

Demisia ambasaderului francez din Petersburg. Asupra rechemării ambasaderului francez Louis, cu ziar din Petersburg publică următoarele interesante detalii:

Se știe că acum câțiva timp s'a furat unui curier al ambasadei franceze portofoliul cu 4 documente. Întra aceste documente s'ar fi aflat și o scrisoare a lui Louis către guvernul său, în care își exprimă nemulțumirea asupra politicii de mijlocire a Rusiei, politică care de altfel n'ar fi bine primită nici în Rusia.

Scriscarea ajungând în mâinile lui Sasanov, acesta începu numai decât campania contra ambasaderului francez.

visiuit. Unii căseau ochii îngroziți, unii erau cu gurile căsate și cu ochii închiși, unii erau lungiți, alții sgârșiți, cu genunchii la gură. Numai unul trăia și sta plin de spaimă în roata flăcăilor; clătănănea înfrigorat și din când în când fără să privească pe cineva, murmura cuvinte răslețe în limba lui, parcă se ruga de iertare. Feșul îi căzuse, și capul rotund, mic, sta plecat, așteptând lovitura din urmă; obrazul măsliniu, veșted, și ochii vârați sub frunte spuneau o durere așa de adâncă, încât te prindea mila.

Sergental se uită lung la el, apoi se apropie și-l bătă cu palma pe umăr. Ii zise tare:

„Nu te teme, mă, că nu-ți facem nimic...”

Cherchezul ridică cu frică ochii, fără să înțeleagă. Fruntașul Pintilie crezu, că trebuie să-și schimonosească vorba și să dea din mâni:

„Bre!... nu facem nimic la tine.. Luăm prizoner!...” Și-și întinsese buzele într'un răsăcut, plin de încurajare. Prinsul zâmbi și el cu frică.

Dar se făcea târziu, nu mai era vreme de stat. Vorbii cu glas tare:

„Să mergem!”

— Trăiți, domnule sublocotenent, răspuse Savin, să mergem! Atâta ne-a trebuit: un prins. Dela dânsul vom afla noi multe...”

Lăsarăm în podul ruinei, pe ceilalți șapte Cerchezi, cari trecuseră mări și veniseră să moară

Agitația electorală în Belgia și-a luat începutul și luptele dintre partide sunt foarte vehemente. O telegramă din Bruxelles anunță că în cercul electoral S. Nicola au fost în zilele trecute tulburări sângeroase. Clericalii i-au împiedecat pe liberali în ținerea adunării electorale și într'aceasta s'a născut o încăierare îngrozitoare. Senatorului liberal Coniller i-au rupt osul nasului, iar deputatul liberal Persoons doborât la pământ a fost călcat cu picioare și bătut cu bastoanele încât acum zace cu grave răni de moarte.

Ambasadorul Gryparis asupra războiului italo-turc și a politicii grecești. Ambasadorul Greciei la Constantinopol I. Gryparis, încredințat provizorie, până de prezent, cu conducerea oficiului de externe al Greciei reîntorcându-se la postul său din Constantinopol a fost silit din cauza închiderii Dardanelor să facă un încunjur și astfel a trecut și prin Viena, unde s'a exprimat unui ziarist asupra războiului italo-turc și a politicii grecești.

Dumnezeu știe când și va avea sfârșitul războiului. Arătându-se Turcia și Italia de neîmpăcabile și existând între ele contraste de neînvinș, nu se poate afla nici un expedient. Dar de altă parte nu se poate spune înainte, că oare nu se vor naște și alte complicațiuni din acest război. La tot cazul situația nu e trandafirică.

Cu siguranță pot spune însă aceea, ce ne privește pe noi grecii, noi ducem o politică de consolidare internă. Aparținând eu până acum cabinetului Venizelos nu mi-se cuvine a-i aduce laudă guvernului actual. Reorganizația tuturor ramurilor administrative s'a început cu presemnele cele mai bune. Multe modificări favorabile se află acum în Grecia. Disciplina armatei și a marinei s'a întărit și și disciplina socială arată un progres. Pentru agricultură s'a făcut mult și siguranța de drept a fost mărită prin sanarea iustității.

Venizelos a justificat deplin speranțele puse în persoana lui. El se bucură de încrederea țării și la alegerile parlamentului din urmă a câștigat o majoritate enormă. Programul cu privire la politica internă și externă, cu care a primit guvernul, l'a implinit întru toate și nici acum nu se abate dela el.

Relațiile diplomatice cu România sunt iarăș normale. Noi dorim să avem relații corecte și prietenești cu toate statele din Balcan, chiar și cu Turcia. O dovadă pentru aceasta e și împrejurarea, că mă reîntorc la postul meu din Constantinopol; și noul ambasador turcesc beyul Mukhtar asemenea va sosi în câteva zile la Atena.

În chestia cretană guvernul grecesc și-a arătat buna lui voință, că nu lucră împotriva dorințelor puterilor protectoare, nelăsând ca deputații din Creta să ajungă în parlamentul din Atena. Guvernul grecesc e hotărât să se țină de aceasta.

Relațiile bune pentru Turcia sunt pentru

într'un colț singuratic, pe malul unui părau, — și eșirăm.

Luna se innălțase, noiri treceau pe deasupra ei umplându-se de lumină vântată. Iazul scântea ca o oglindă mare de argint: nici o abarire nu-l încrețea.

După ce ajunserăm în roata de sălcii, încălecarăm, iar prinsul fu suit îndărătul unui călăreț. Înainte de a pleca, scesei tabachera, îmi răsucii o țigară, apoi dădui tutunul și tovarășilor mei:

„Na, mă, faceți-vă și voi câte-o țigară, că v'ați purtat bine...”

— Trăiți, domnule sublocotenent!

Sergental Savin făcu două țigări. Pe una o dădu prizonierului:

„Na și tie! ți-o fi fiind poftă!”

Apoi, după ce prinsul o luă cu sfială, sergentul îi dădu iasca aprinsă, și zise zâmbind către mine:

„Săracul! ce-o fi gândind el acul!”

Când pornirăm, fruntașul Pintilie șopti:

„Asta-i de cei cari taie pe răniți și-i pradă...”

Nimeni nu răspuse. Prizonierul își fuma pe furiș țigara, trăgând cu coada ochiului la fața aspră a sergentului Savin.

Părau lăcarea în lumina lunii, caii mergeau liniștiți și oamenii tăceau.

greci foarte importante și și Turcia are interesul de a trăi cu Grecia în pace și prietinie.

Grecia va fi întră cele dintâi între statele din Balcani, când va fi vorba de menținerea liniștei, ordinii și păcii.

Ambasadorul a mai intonat în primul rând, că Grecia e firm hotărâtă să aibă relațiile cele mai prietenești cu toate statele din Balcan și astfel să contribuie după posibilitate la menținerea păcii.

Tulburările albaneze. O știre din Üsküb spune, că răsculații au amenințat orașul Diskeva, că-l vor aprinde dacă nu se va alia lor. Din Mitrovia a fost adus la Ü-küb un transport de 40 răniți.

În cercurile albaneze s'a răspândit vestea, că în orașul Troia, din cercul Iantina în 10 a l. c. s'a proclamat independența Albaniei.

Comisiunea de reformare condusă de ministrul de interne beyul Hadji Adil și-a isprăvit călătoria prin Macedonia și Albania și a sosit luni la Salonic.

Din ministerul de interne turcesc se comunică că șeful comitetului balgar în Iștip a omorât doi membri ai comitetului și a fugit cu 3000 fonți ai cassei comitetului.

Alegerea de președinte pentru camera franceză. În consiliul miniștrilor francezi, care s'a ținut marți, Delcassé, ministrul de marină și-a anunțat abdicarea, din motivul, că partidul republican în adunarea, care o va ținea duminică viitoare îl va candida de președinte pentru cameră. Prietenii lui Delcassé agită pentru convocarea unei adunări comune a partidelor din majoritate, pentru ca aceste să hotărască candidarea lui Delcassé. Grupul socialistilor independenți, precum și aripa stângă republicană sunt contra convocării acestei adunări generale. Asemenea contracandidații din aceste partide, Etienne și Deschanel sunt contra adunării, zicând, că alegerea trebuie să se facă fără presiune din partea partidelor din majoritate.

Centenarul răpirii Basarabiei

(Continuare).

II.

Suferințele românilor și pierderea Basarabiei. Acest războiu fusese întreprins de ruși pentru a scăpa țările române de jugul și asupririle turcilor. S'ar putea deci aștepta cineva la o schimbare de regim în timpul cât ținu ocupația rusească (1806—1812), cu atâta mai mult că rușii voind să le încorporeze desăvârșit în împărăția lor, era firesc lucrul de a le înfățișa în perspectivă o altfel de ocărnuire decât cea pe care o suferiseră sub stăpânirea turcească. Aceasta ar fi trebuit să fie, și așa gând urmăria guvernul central; vom vedea cum a fost realitatea lucrurilor.

Generalii ruși și armata în deobște priviau țările române ca pământ cucerit și le tratau astfel: așa, generalul suprem Michelson și ajutorul său Miloradovici cer dela început chiar, ca mulțămirea a ostentelor lor, 80 de pungi de bani. Ipsilanti ce fusese readus de ruși în Muntenia și care nu putea încașa nici o contribuție din o țară dată în prada atât a rușilor cât și a turcilor, refuză a-le răspunde darul cerut. Generalii ruși îl amenințară atunci a-l da turcilor, cecaco pune pe Ipsilanti în o așa spaimă, încât o ia la fugă înapoi în Rusia. La Petersburg el se plînge contra purtării generalilor ruși, și Michelson rechemat și disgrățiat de împărat, se sinucide. Ipsilanti nevrind însă a se mai reîntoarce în țările române, rușii întocmesc în ele o nouă ocărnuire sub doi dirigători ruși, unul președinte reșezând la Iași, altul vice-președinte care staționa în București. Divanurile țărilor sunt păstrate sub numele de comitete și puse sub ordinea celor doi ocărnuitori. „În faptă însă vistierii cei mari și cu președinții precum la croiau așa urmau, căci vistierii având în mâna lor banii ce se strângeau din țară, trebuiau negreșit și președinții și ceilalți toți să se unescă cu ei și să-i aibă în ochii lor mai tari, mai mari și mai cinstiți decât pe ceilalți boieri și divaniști, fiindcă nu puțin se împărțeau și ei din vistierie“ (Zilot Românul).

Dar suferințele cele mari ale țărilor române fură pînănuite ca în războiul din 1774 de nevoile armatei, dar într'o proporție cu mult mai însemnată, căci trupele rusești, în loc de a trece numai prin țările române spre a merge în Turcia, stătură în ele răstimpul nesfârșit de șase ani, în decursul

căruia poporul românesc nu văzu împinzându-se nici un moment negrul său orizont.

O nesfârșită mulțime de brațe era întrebuințată la întărirea punctelor amenințate sau însemnate. Astfel generalul Zass, după ce alungă pe turci din Craiova, pune să se sape un șanț în jurul orașului, ordonând prefectilor ținutului de a trimite o sumă de salabiori. Fiind iarnă, acești nenorociți lucrau ziua sub loviturile biciului rusesc și petreceau nopțile închiși prin biserică sau ocoale spre a nu fugi. Udați până la oase, lipsiți de foc și de hrană, ei pieriau cu mii. Din numărul de 2000 de lucrători într'brunțați la cetatea Hotinului, 400 periră în cât-va zile.

Transporturile trebuitoare armatei erau o adevărată calamitate pe capul țării române. În 1811 președintele guvernului provizor cere divanului Moldovei 15.000 de care, și în april 1812 Kutusoff pretinde de la Montenia să-i dea 20.000, fiecare înjgât cu 4 lei și condus de 2 țaraani. „Cu toate observările pe cari boierii crezură de cuvântă a le face și prin care se punea în vedere ruina totală a provinciilor, generalul stăra în cererea lui, și tot pe atunci se mai cere încă odată din Moldova alte 15 mii de care, măsură cam observă Fornetty, consulul francez din Iași, ce pune vârf desnațăduirii locuitorilor, care se văd amenințați pentru iară cu foamea prin nepuința în care se vor afla țaranii luși la transporturi de a ara și sămăna ogoarele lor”.

În afară de aceste cereri pentru a zice astfel regulate, locuitorii erau expuși la tot soiul de pradăciuni, de stoarceri și de despoieri care îi aduceau în cea mai de pe urmă mizeria. Un raport al lui Móriage, delegatul francez la negocierile începute pentru stabilirea păcii, ne spune că „aceste țări sunt de o rodire minunată. Ele erau acoperite de turme; dar armata rusească le-a mâncat așa de rău, că la începutul lui 1809 ele nu mai înfațișau decât închipirea unui deșert, și armata rusească era nevoită a-și trage proviziile sale din țările dela nordul Neștrului și din Olesă”. Iată pentru ce „sărmanii români doriau să vadă cât mai curând armatele rusești departe de nenorocita lor țară”.

Rușii nu cer-au încă dela țările române numai muncă pentru nevoia războiului. Ele le mai impuneau și dări în bani, a căror număr și greutate covârșește în curând puterile lor. Astfel afară de acele 80 de pungi pe care generalii ruși le încasară fără nici o învoială din vistieria Munteniei, după fuga lui Ipeilanti, aflăm pe Mitoradovici cerând regulat în fiecare lună suma, foarte însemnată pentru acele timpuri, de 4000 de galbeni, de care pretindea că are nevoie spre a spiona pe turci. Mai cer rușii bani pentru construirea unor spitale. O dare fiind impusă neguțătorilor, ei crezură că pot să se opună răspunderii ei. Rușii pun prin politica din București să închidă trei prăvălii din cele mai mari. Toți neguțătorii atunci îndărătnicindu-se, închid prăvăliile lor, ceace aduce o mare nemulțămire în popor. Șase zile stau prăvăliile închise și a șasea zi 800 de neguțători se înfațișază la zarrele vistier, amenințându-l cu o mare îndrăzneală.

Această împotrivire în contra stoarcerilor rusești, în momentul când toată țara era în mâinile lor, arată pe corolul însemnat al neguțătorilor capitaliei apărând cu vrednicie interesele sale. Rușii găsiră însă îndată mijlocul de a înfrânge împotrivirea lor. În noaptea de 21 august ei pun pe mai mulți neguțători în căruți de poștă și-i trimit din București; a doua zi se răspândește vestea îngrozitoare că ei au fost expediți în Siberia. Dinaintea unei atari perspective, neguțătorii bucureșteni se hotărâse a deschiide îndărătniciile lor purgând a lăsa pe ruși să iie din ele cât le va fi pe plac. O altă contribuție lovește în nobili și în cler, dela care „se cerea suma însemnată de 1200.000 de lei, fiecare boer având a plăti în raport cu veniturile și dregătoria sa, ceace ar fi provocat în București o obștească nemulțămire”. În 25 april 1812 câteva zile înaintea subsemnării păcii, Kutusoff cere iarăși o contribuție de 2000.000 de lei, și

Tschitshakoff cere în cursul lunii lui iunie aceluiași an, contribuția anuală a fânului, jumătate în natură, jumătate în bani, din care cea de pe urmă era fixată la 2000.000 de lei. Raportul lui Fornetty, ne spune, „că acest nou chip de a lua contribuția era cu totul ruinător pentru țară. Membrii divanului și cei întâi boeri au ținut sfat în urma căruia au trimis o deputație amiralului, spre a-i pune în vedere că o asemenea măsură ar sfârși de pierdut țara”. După multă vorbă se reduce suma în bani la 200.000 de lei. În deosebire sub ocărmuirea rusească contribuțiile Moldovei, după socotelele vistieriei, se urcaseră dela 3000.000 de lei, cât fusese mai înainte, la 8.000.000; iar cele din Muntenia se sporiseră pe cinci părți, și într'aderăr impozitul personal pus de ruși în Oitenia se urca la 30 de lei pe au de casă, — uriaș dacă luăm în considerație marea valoare a banilor pe atunci. Cu toate aceste stoarceri neîncetate, divanul Munteniei este silit a adresa generalului Kutusoff o scrisoare de mulțămire și a-i face darul unei frumoase cutii „ca semn al recunoștinții acestei provincii”.

Unul din relele cele mai strigătoare ale ocărmuirii fanariote fusese abuzul ce se comitea cu împărțirea boerilor, care având drept urmare scutirea de mai multe impozite și dreptul la dregătoria, nu erau numai enorifice. Rusia în loc de a pune capăt acestor fărâ-de-legi, găsind că este un mijloc minunat de a-și face partizani, se puse a-l neguțătorii pe scara cea mai întinsă. Prețioasa cronică a lui Zilot Românul, spune asupra acestui lucru: „Nu era mai puțin ciudat să vezi că făcea și boerii cu un nou obicei, adevăcu pitace domnești înscris, care se dan la obrazele ce se boeriau, cuprinzătoare că cutăre după slujba sa sau după altă mijlocire să se suie la treapta cutăre; care pitace ajunseră mai la urmă de se vindeau și pe bani și era destulă ocară, căci le lua și toți mișei și oamenii netrebniici”.

Un alt rău, pe care Rusia ar fi trebuit să-l combată din răspotri era corupția dregătorilor; înscru care ce e drept trebuia să-i vină cam greu din pricina atâncii corupții în care clărea zăcea. Așa ea încercase, odată cu luarea ocărmuirii pe mâine ei, a orându-i „câte un ofiter ispravnic pe la fiecare județ, împreună cu doi ispravnici pământeni, care s-a făcut pentru multele jafuri, ca eu mijlocul ofiterilor să le înfrâneze; dar fu mai rău, căci nede întâi mâncău doi, la urmă mâncău trei, fiindcă ofiterii, unindu-se cu pământenii, rumpea cât putea, și apoi mergea treaba bine, căci era ofiter la mijloc, și cine cutăreza să zică, că ofiterul nu împărțea, era necinstit și mâncător săracilor”. Cum erau ofiterii așa erau și generalii, pradători față cu românii, corupți și meșterugarii față cu propria lor ocărmuire. Generalul de Langeron ne spune despre colegul său, generalul Zass, că punea să prăde recoltele locuitorilor prin dragonii săi, și făcea raport către împărăție că le cumpăra. Comisarul hrănei, căruia îi dădea o parte din foloase îi arăta prețurile pe cari trebuia să le pună și care erau peste măsură. Și nu numai că făcea să plătească foarte scump din casa imperială cele ce primise gratis, dar încă adunând grânele și vitele de prisoa, le imbarcau la Chilia pe vase neguțătoresci și le vindeau la Odesa.

Când Kuschnikof este numit președinte al ambelor divanuri din Moldova și Muntenia, el își ia ca secretar pe un boer din clasa mai de jos, Crupenski, despre care Langeron ne spune „că era un tânău subțire la minte, ghibaciu, desghet, nemoral și interesat, care vindea toate locurile de dregători pe bani, pe cari îi împărțea cu prezidentul”. Astfel fiind deci moralizatorii, ce se putea aștepta dela ei moralizatori? „Și așa începură încă și mai mult decât mai înainte a împinge la bani și a face câte ne trebuia toate, ca să izbutească la dregătoria vistieriei și la toate mansupurile, care lucru văzându-l cei mai mici boeri și boerinași, și fiindcă și lor le trebuia chiverniseală și altfel nu puteau izbuti, ne mai căutându-se vrednicia și cădere, ei de către cei mai mari li-se cerea bani

fiindcă și domniile lor da, fură siliți și ei a apnea tot pe drumul acela ce se învățase dela cei mai mari ai lor. Și apoi ce să vezi de aici înainte? Fiind treaba pe cine da mai mult, vedeai câți blăstâmați toți în trebi, ce nu li-se cădea și întindeau cu toții țara în toate părțile. Una se cerea și nici cu trei nu se plătia! Jeluire nu avea loc pentru că toți erau căptușiți cu hrăpire și mituire, dreptatea ziceau că a pierit fiind vremele turburate.

Lege, suflet, Dumnezeu, răsplătime, ziceau că sunt toate minciuni și bazme călugărești. La bani numai se închinau, cu un cuvânt, dela cei mai mari până la cei mai mici, ca să scoată cele ce da și să le mai rămână și câștig din care să întâmpine cheltuielile hainelor, a elupurilor (sic) și altor soiuri de răsfrânări” (Zilot).

În lupta dintre Filipescu și Varlam dela dregătoria de mari vistieri, cea mai bănoasă a țării noastre, Zilot Românul ne spune asupra acestei rivalități că: „spre a se lupta unul cu altul aceste două ipochimene adevăcu Filipescu și Varlam, trebuiau și căderi după slujbă și stare, dar și pungă nu puțin. Drept aceea urmau și dumnealor a se sili spre dobândire de bani, și aceasta se sparge în capul ticălosului norod, căci pentru una nu se mulțămiau cu donă și trei, ca să poată ei întâmpina dările pe la căpetenii pe care se lucra la câștigarea vistieriei, precum și surile și alte ceremonii ce neconțin trebniiau a se face tuturoz ghegeneralilor și până la cei mai mici ofiteri ai armatei pentruca să-i câștige prieteni; și pot zice că atât cumpăniseră violenții de ruși lucrul, încât ce luau bieții visternici cu hrăpire din spinarea norodului, negreșit și cheltuiău”.

Această priveriște a unei oarde de despoitori care dăntuesc și se îndospă pe socoteala unui popor nenorocit este ceva ce deosebire revoltător. Pe timpul turcii or, averile rîpite mergeau să îmbogățiască în depărtare familiile răpitorilor și aveau deci o țintă economică. Acuma ele erau băute și mâncate, aruncate în vânt în sunetul păharelor și al strigătelor de veselie, în fața poporului despoet!

Dacă adaugăm la aceste fapte proteguirea încă și mai pe față a căngărilor greci, care desbrăcau mănăstirile de averile lor, protecție cu atâta mai firească cu cât Rușii veniau în numele bisericii spre a scoate pe nenorocii creștini din jugul Mahomedanilor, introducerea în țările române a unei monede false impuse de Ruși ca plată închipuită pentru cumpărăturile pe care le mai făceau, și mai ales fără-de-legile nenumărate comise de ofiterii maseovite, atunci vom fi complectat măcar până la un punct starea țării române sub ocărmuirea rusească.

(Va urma).

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și canu. de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

INSTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public, că începând cu ziua de azi am deschis în
ARAD Bulevardul Andrassy nr. 22

atelier de fotografat

pe care-l pun la dispoziția on. public. Ragând binevoitorul sprijin, sunt cu toată stina:
NAGY GÉZA, FOTOGRAF.

Păruiala din cameră.

O destăinuire senzațională

Cinci milioane furate de guvern pentru alegeri.

Asupra europeanului scandal despre care se poate citi și în altă parte a ziarului, corespondentul nostru ne comunică următoarele:

Nici în cele mai faimoase ciarde de pe Pustă nu se pot vedea scene mai respingătoare, încleștări de patimi mai abjecte, decât cele ce s'au deslășuit azi în camera ungară. In seria scandalurilor inscenate de mult trimbitatul parlamentarism maghiar s'a creiat azi un nou record mondial, s'a fixat o nouă dată istorică și ziua de 22 mai 1912 o să fie citată, poate cu mai multă emfază decât vestita dată de 18 noembrie.

Sedința s'a început într'o atmosferă can-descență. Aceleași porniri aprinse au răsturnat orice ordine ca și în sedința de ieri și nu era greu de prevăzut că pornirile aceste au să degenereze în păruicli ca la ușa cortului.

Scandalul a izbucnit cu o putere vulcanică și a fost alimentat cu repetate călcări de regulament din partea președintelui Beöthy, exponentul contelui Tisza.

Când președintele, — împotriva protestărilor vijoroase ale obstrucției — a pus la ordinele zilei în cel mai samarvolnic mod alegerea președintelui, deputații iusthiști și cu ei un mare număr de alți deputați din opoziție și-au pierdut cu totul sărta. Clipa fatală sosise. Partidul guvernamental a sărit ca un singur om și s'a aruncat asupra băncilor opoziției.

In restimp mai multe zeci de deputați guvernamentali au grăbit să-și arunce buletinele de votare în urnele așezate în fața catedrei prezidențiale, în mijlocul incintei.

Sgomotul infernal era învins din când în când doar de corul vijelios al aderenților personali ai lui Tisza, cari strigau din toate plămânile lor:

— Trăiască Ștefan Tisza!

Aceasta era clișa fatală, în care scandalul trebuia să izbucneasă. Găvrile se ple-caseră înainte și o vie agitație stăpâna și în loji, când deputatul Iuliu Kovács (in ajavă de partide) s'a aruncat cu o furie leopardică asupra urnelor, răsturnându-le și izbindu-le cu piciorul.

S'a iscat o strașnică învălmășală, cum poate nu s'a mai văzut nici în această ciardă numită parlament. Un ropot de palme se auzi din învălmășeală. Deputații se izbeau cu pumnii în față; se loveau cu piciorul, se încăierau în desnădejde, se mușcau, se zgăriau cu unghiile, în mijlocul unui zgomot infernal.

Șefii de partide și deputații mai în vârstă priviau înmărmăriți acest straniu tablou. Președintele suspendase de mult sedința, fără să-l fi auzit însă nimeni.

Cu fețele încrustate de sânge, cu gu-lerile sfâșiate se pârnuiau înainte. Kovács a ajuns sub picioarele încăierătorilor și a fost cu adevărat frământat de călcăiele lor.

S'au ilustrat cu virtuți, cari rușinează pe orice acrobat de circ, deputații guvernamen-

talii Sacellary, Șt. Hegedüs, Z. Vermes și deputații din opoziție Șt. Zlinszky și I. Muzsa, cari au luat apărarea lui Kovács. Iată o întreagă galerie de noi figuri istorice ale parlamentarismului maghiar!

In vreme ce Kovács se svârcolea pe jos, în culmea scandalului, sângerând din mai multe răni, — deputatul kossuthist Zoltán Deösy a strigat cu un glas stentoric, auzit în toate părțile:

— Veți ispăși-o voi asta! **Am să public, că guvernul a luat patru și jumătate milioane din tezaurul public — pentru alegerile trecute!**

Destăinuirea asta a căzut ca o bombă în cameră. O crimă ca asta nu s'a mai destăinuit niciodată în parlamentul ungar și se prevăd cele mai serioase urmări.

Poliția a asediat clădirea parlamentului și în atmosferă se simte dogoarea unei revoluții în izbucnire. Efectele scandalului sunt în această clipă cu neputință de calculat.

Potolindu-se încetou patimile, opoziția a părăsit camera, declinând orice participare la alegerea președintelui. Aceasta s'a întâmplat la orele 3 după amiazi.

Scrisoare din Iași

Regele va azista la desvălirea statuei lui Cuza-Vodă — O veche legendă spulberată — Ce mai pregătise Rușii? — Cu prilejul unui incident regretabil.

Iași, 7 mai st. v.

Ziarele din București ne-au adus astăzi o veste mare, de care de sigur cetitorii „Românului” vor fi luat cunoștință: M. S. Regele, împreună cu Principele moștenitor Ferdinand și cu prințul Carol, va azista la desvălirea statuei predecesorului său pe tronul României.

Vestea a provocat în toate cercurile o bucurie de nedescris și se comentează cu aprindere acest gest măreț și totodată firesc, al Suveranului nostru.

Intr'o „scrisoare” precedentă am avut prilejul să spunem, că o delegațiune ieșană va solicita Soveranului o audiență cu scopul de a-l invita la această solemnitate unică, pe care de multă vreme un neam întreg o așteaptă.

In adevăr, eri la orele 11 a. m. au fost primiți în audiență de M. S. Regele: I. P. S. S. Mitropolitul Pimen, domnii N. Gane, fost primar și G. Botez, actualul primar al Iașului.

M. S. Regele a binevoit să se arete foarte mișcat și mulțămit de atenția comitetului, anunțând, că atât El, cât și principii Ferdinand și Carol, vor veni la Iași să aziste la serbările de inaugurare. M. Sa a accentuat, că dorea chiar să participe la inaugurarea statuei lui Cuza-Vodă, întrucât M. Sa este „urmașul primului domnitor al României”.

Decareea însă în zilele de 20 și 21 mai, fixate pentru inaugurare, curtea regală se va afla încă în dobor pentru decesul regelui Danemarcei, s'a hotărât amânarea inaugurării pentru zilele de 27 și 28 mai st. v.

Soveranul și principii vor sosi duminică 27 mai dimineața cu un tren special. M. Sa regele depă ce va azista la desvălirea statuei și va pronunța un discurs, de o importanță capitală în analele României moderne, va pleca din Iași în aceeași seară; principii însă vor azista și la serbările de a doua zi.

Iată deci că, spre bucuria tuturor, încă o „dureroasă legendă”, pe care o răspândiseră niște

colportori politici răutăcioși și intriganți, a fost spulberată!

Acei intriganți, între cari se cuprindeau în cea mai bună parte conspiratorii detronării dela 11 februarie, au răspândit, întretinând-o timp de 46 de ani cu perfidie, „dureroasa legendă”, că regelui nu-i este plăcută amintirea fostului domnitor, că ar avea oarecari resentimente ascunse împotriva predecesorului său.

Astăzi, această legendă perfidă s'a spulberat ca cruce operă a intrigei răutăcioase.

Primul gest prin care M. Sa a scris pentru fondul statuei suma de 20.000 lei, este acum desăvârșit prin anunțarea participării M. Sale la inaugurare.

Oricât ar mai lătra de acum înainte prin unghere intriganții, nimeni nu le va mai da atențiune.

Intregul popor românesc are astăzi prilejul să se mai convingă odată că M. Sa regele Carol e un demin urmaș al neuitatului Vodă-Cuza și că merită fără nici o rezervă iubirea și devotamentul său sincer.

*

Rușii îi dau mereu cu pregătirile.

Celebrul între celebri, episcopul Basarabiei Serafim — a cărui purtare a blamat-o însuș publicistul Durnowo — a luat măsuri, ca serbările să fie încoronate cu un deosebit fast.

Așa, a invitat pe toți foștii episcopi ai Basarabiei cari se mai găseșc în viață, în număr de șapte, să officieze împreună cu dânsul în ziua de 16 mai serviciul divin pe colina Râșcanovca, special amenajată.

Ca o răsplată pentru „zelul” ce-l depune, episcopul Serafim va fi ridicat pe ziua de 16 mai la rangul de arhiepiscop, iar episcopia pe care o păstorește va fi prefăcută în arhiepiscopie.

De asemeni autoritățile din toate orașele Basarabiei se întrec în a lua felurite măsuri, pentru ca sărbătorirea să prezinte un caracter mai... măreț. Se va preschimba nume de străzi, în amintirea „bravilor cuceritori” ai Basarabiei, se vor acorda burse jubilară, se vor ridica obeliscuri comemorative, se vor restaura monumente vechi și se vor organiza serbări populare.

Pe ziua pe 10 mai Basarabia va căpăta un nou guvernator în persoana camarherului Curții imperiale Mihail Eduardovici Ghilhem.

Nu pot renunța să menționez o comică măsură a autorităților comunale din Chișinău: în preajma zilei de 16 mai poliția obligă pe proprietarii caselor din străzile principale să văruiască fațadele...

Zadarnic își mai văruiesc casele dacă nu-și pot primumi suflitele!

*

Un incident de tot regretabil s'a petrecut ieri în orașul nostru.

Pe strada principală d. prof. dr. L. Cosmovici, prim ajutor de primar a fost atacat în chip sălbatic de un avocat Mavrodi. A fost palmuit și apoi călcat în picioare. Dacă n'ar fi intervenit câțiva inși, faptul ar fi avut poate urmări și mai grave.

Motivul ar fi că d. prof. Cosmovici, într'un discurs ce l-a ținut mai deunăzi la primărie, cu prilejul demisiei d-lui D. Greceanu, a vizat în chip indirect purtarea necorectă a avocaților din consiliul comunal, cari, pentru avantaje bănești, au acaparat unele atribuțiuni cari nu-s de competența lor.

Atceul acesta barbar e vestejit de toți cetățenii ieșii, cari îl cunosc pe d. prof. Cosmovici ca pe unul dintre cei mai cinstiți și mai bineintentionați fruntași ai orașului.

Dar așa pătesc foarte puținii oameni cinstiți cari s'au răfăcut printre politicieni.

Șt. P. Moldovanu.

„Să nu vinzi scump, dar să târguiești ieftin”.

Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuiesc dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de proț.

Litere - Arte - Științe

Am zis inimioarei mele.

Am zis inimioarei mele
Nu mai întreba de stele
Nici de razele de lună!...
E târziu și nu mai vine
Noapte bună!...

Și așa... cu vorbă dulce
Am trimis-o să se culce...
Și i-am zis încetșor:
Va veni el mâne seară!
Dormi ușor!...

Și s'a liniștit îndată...
Nu știa că-i înșelată
De o crudă ironie...
Ea s'a dus de lângă tine
Pe vecie...

Cornelia Langa.

Cai, cari citesc și conversează

Năș fi crezut, că e posibil așa ceva, dacă n-aș fi citit în chestie un articol* semnat de un om de știință: dr. Dekker. Involuntar îți vine în minte lumea poveștilor, în care feți-frumoși vorbesc și se înțeleg cu caii lor. Altfel deșteptăciunea naturală a calului e în deosebire cunoscută. Dar, ca să învețe a citi și să poți întinde o conversație cu dâșii ei și cu niște surdo-muți instruiți, să faci, ca și din această, ființe înțelegătoare din brate, cu ajutorul școalei — la așa ceva nu ne-am fi așteptat.

Și totuși e fapt. K. Krall din Alberfeld a învățat doi cai (Zarif și Muhamed) să citească și să înțeleagă, ce citesc și să răspundă la întrebările puse fie în scris, fie cu graiul.

Din baterea cu picioarele a compus un alfabet, ca și la telegraf. Fiecărui sunet îi corespunde un anumit număr de bătători cu piciorul drept sau cu cel stâng, sau alternativ. Răspunsurile din partea cailor sunt scrise fonetic și nu ortografic. Așa de pildă cuvântul german „essen” cai îl redau în scris (prin baterea cu picioarele): *sn*, fiindcă la fiecare se aude un *e*: *es, en*. Deasemenea confundă consonantele înrudite între sine, guturalele cu guturale, labialele cu alte labiale, etc.

Dr. Dekker făcând o vizită instructorului Krall, a fost recomandat inteligentului Zarif, ca doctor, dar pentru oameni, nu pentru cai. La sfârșit a fost întrebat, dacă mai știe, cum se numește domnul și calul a răspuns bătând din picioare: *dgr*. Ce e domnul? Răspuns: *dgr*. Nu lipsește un sunet? Răspuns: *o*. La care loc? Răspuns: *2* (doctor).

După un examen mai îndelungat instructorul a mai întrebat pe cal: „Uită-te la domnul doctor și spune ce ai văzut?”. Instructorul știa că lui Zarif totdeauna i-au bătut la ochi mustățile și se aștepta la acest răspuns (Schnurrbart). Răspunsul însă a fost: *sch m r n i*. „Fals, Zarif” zice instructorul și șterge de pe tablă scrisoarea. Atunci calul bate de nou: *sch m r e n i*. „E rău și acum, Zarif, dă-ți un pic de nizuință”. Răspuns: *Schmeren imbm*. „Iubiți Zarif, nu te înțeleg”. Doctorului Dekker însă i-a venit în minte, că e alt cuvânt decât Schnurrbart și anume era: „Schmerzen im Bein”. Și acum întreabă instructorul: „Iubiți Zarif, nu lipsește ceva în cuvântul întâi?” Răspunsul: *z*. „La care loc?” „5”. „Și în al doi-

lea cuvânt?” (Iubun). Răspuns *ei*. „La care loc?” „4”. Aici deci calul a dat alt răspuns decât acela, la care se aștepta instructorul, care altcum e om inteligent, care nu-și bate capul cu caii, ca să înșele lumea, și a scris chiar o carte despre experiențele sale.

Instructorul întreabă acum mai departe „wer hat Schmerzen im Bein?” Răspunsul „mujiem” (Mahamed) și adaugă mai departe neîntrebat: „mid-man alb-ro hantwasr”. Adecă „Mittmann” numele veterinarului a ordonat lui „Albert” (servitorul) „Band” miu „Wasser” (adecă pe sama lui Muhamed), care avea dureri în un picior.

Când nu putea da răspuns, bătea cu piciorul totdeauna: „n” adecă „nein”, înțelegând, că nu știe.

Altădată însă, deși știa, nu voia să dea răspuns. Aplică vechile măsuri pedagogice (biciul), căpăta răspuns răpede, bătut violent cu picioarele, ca în manie. Instructorul însă nu prea face folosință de astfel de mijloace. Ființe cu cari poți să întinzi conversații și să schimbi unele „idei”, te junezi să le tratezi ca pe niște dobitoace.

Iată deci, dobitoace, cari nu mai sunt dobitoace, cari citesc, cugetă și calculează, cari în sfârșit au o viață sufletească, deși mai mărginită, dar asemănătoare nouă, oamenilor, și comună alt cum în grad mai mare, sau mai mic și celorlalte animale, numai că noi n'avem mijlocul de comunicare, limba cu ajutorul căreia să putem lua știri și să pătrundem în această viață sufletească a animalelor. Dacă animalele înțeleg sunetul, prin care le chemăm, sau le alungăm, de ce să nu poată învăța și alte noțiuni? E lipsă numai de un mijloc de comunicare potrivit, neputând să vorbească cu graiul viu.

Zarif și Muhamed sunt încă tineri, de vreo 5 ani. Cât progres pot să mai facă încă de acum înainte! Și câte surprize nu ne sunt poate rezervate în cunoașterea vieții sufletești a animalelor!

Să luăm deci sama, că pot să ne întrecă acuz și caii. Vei vedea poate cai cu diplome în toată regula — dar să lăsăm la o parte gluma, căci lucrul e cu mult mai serios și vrednic de meditat.

I. Corbu.

Scrisoare din Budapesta

Acord final. — Note și reflexii după serbări. — Bilanțul. — Memorial jubilar. — Noui membrii fondatori.

Acordul final al serbărilor, mai ales când le aranjează tinerimea, de obicei este... mulțumita publică, care este totodată și un acord foarte elocvent...

Comitetul societății „Petru Maior” însă pregătește o plăcută surpriză publicului românesc. A hotărât să scoată un memorial jubilar, care să fie oglinda fidelă a succesului material și moral, și a ecoului ce l-a trezit în public glasul chemător al tinerimei și a însemnătății culturale a serbărilor.

S'a vorbit adecă și s'a scris mult despre serbările jubilar de la Budapesta, că a avut succes desăvârșit, dar publicul care nu a fost față la serbări, nu a avut până acum înaintea sa un tablou complet și clar, care se vedească, că serbarea jubileului de 50 de ani al societății „Petru Maior” a fost o grandioasă manifestare românească și că comitetului actual al societății i-a reușit să ridice prestigiul și nimbul societății într-o măsură neașteptată. Și la urma urmelor, scopul, ce l-a urmărit tinerimea universitară grupată în societatea „Petru Maior” prin aranjarea serbărilor, a fost, pe lângă tributul de recunoștință ce l-a adus generațiilor, cari au pus temelie societății și au consolidat-o,

mai ales acela, ca să prilejuiască o nouă înflorire și atrăgând atenția marelui public să-i solicite sprijinul și astfel să o consolideze în existența sa tot mai mult.

Scopul acesta al serbărilor s'a ajuns într-o măsură neașteptată și această împrejurare, are o deosebită importanță, căci societatea „Petru Maior” este una dintre puținele noastre instituții culturale. Și atare instituție culturală, care nu are numai menire locală sau anumită, ci care trebuie să îmbrățișeze preocupări felurite și să urmărească prin activitatea ei multe scopuri, deci fiecare generație de tineri universitari, care o alcătuiește timp limitat tot mai multe îndatoriri și în aceeași vreme crește și pretențiile față de societate.

Acum 20—30 ani a fost mult, dacă a știut să trezească îndemnări frumoase în tinerii veniți la Budapesta, astăzi amăsurat recerșitelor timpului trebuie să aibă un program cultural și să desăvârșure o vie activitate socială.

Generația de astăzi a fost desigur și favorizată prin faptul, că a alcătuit societatea jubilară. Are însă meritul, că a știut să fie solidară și disciplinată și că a năbușit tradiționala intrigă și uneltire, care a zădărnicit în trecut așa de multe la societate și în fine a știut să trezească speranțe.

Memorialul jubilar ce se va eda în curând va urmări și scopul de a da orientări exacte cu privire la trecutul și prezentul societății, expunându-o astfel tot mai mult controlului public, o împrejurare, care promovează totdeauna instituțiile publice.

O eclatantă dovadă a succesului material al serbărilor este și zăbava cassarului de a compune definitiv „mulțumita publică”. Sosesc și acum mereu donațiuni mai mari și mai mici la societate, așa, că venitul curat de 6000 mii coroane ce s'a adunat la serbări, s'a mai urcat de atunci și adăugând la această sumă și donațiunea mecenatului Vasile de Stroescu sporul în cassa societății se ridică la suma de 20 de mii coroane în acest an.

S'au înseris în luna april ca membri fondatori la societatea „Petru Maior” solvind suma de 100 coroane: Doamna Elena Vaida de Voevod, Ana Olariu; domni general Alexandru Lupu, dr. Victor Onișor, dr. Nicolae Vecerde, dr. Emil Babes, dr. N. Labonțiu și Osman Șogan. *Cerdac.*

Răsboiul italo-turc

Răsboiul italo-turc încontinuu aduce noi senzații. Italienii după ocuparea insulei Rodos voiesc să ocupe și celelalte mari insule turcești din marea Egeică. În Italia se formează noi corpuri de armată pentru ocuparea insulelor Samos, Chios, Mitilene și Lemnos. O parte din corpul de armată format de curând a și plecat din Veneția spre marea Egeică.

Acțiunea aceasta la aparență pare că e o reculegere momentană a Italiei, după multele încercări aproape zădărnice de a pune mâna de-adreptal pe Tripolitania. Izolarea Turciei și ocuparea insulelor turcești din marea Egeică constituie în tot cazul o primejdie mare pentru Turcia, mai ales în aceste momente, când ar avea trebuință de liniște pentru consolidarea lăuntrică a imperiului otoman. Gravitarea acestei primejdii crește și prin faptul, că în Albania mâni nevăzute, însă bine cunoscute de turci, agită spiritele.

În fața atacului general al italienilor în contra insulelor turcești, Turcia cu o

!! Pe fiecare damă o interesează !!

cele 8 zile ieftine ale filialei din Arad a magazinului de dantele din Budapesta
ARAD, bulevardul Andrássy nrul 20 [Palatul El. Fischer].

DANTELE dela 2 fil. în sus
CORDELE „ 3 „ „ „
SAUZAN și mătăsuri într'o
culoare dela 1 cor. 16 fileri
în sus.

* In „Revista Kosmos”

sforțare de necrezut a dat răspunsul cel mai potrivit: a ordonat expulzarea tuturor supușilor italieni de pe teritoriul imperiului otoman, făcând excepție numai cu preoții cat. italieni, cu văduvile și cu muncitorii italieni dela căile ferate de cari era trebuință la construirea liniei arabiene.

Prin luarea acestor măsuri din partea Turciei, peste 80.000 familii italiene sunt materialicește nimicite, totodată cauzând pagube enorme și comerțului levantin, care era în mare parte în mâni italiene.

Expulzarea în masă s'a început în Smirna, de unde 12 mii italieni au sosit în Italia numai cu ruina averilor agonisite în cursul unui timp îndelungat.

În înțelesul hotărârii consiliului de miniștri în decurs de două săptămâni toți italienii vor trebui să părăsească teritoriul Turciei.

Aceste măsuri în tot cazul sunt brutale, însă în împrejurările de față atât, de mașterie pentru Turcia, sunt explicabile.

Un fenomen caracteristic sistemului de atac al italienilor este și apariția din nou a flotei italiene în fața Provezei, pe marea Ionică aproape de coastele albaneze. Faptul acesta e în contra obligamentului luat de Italia de a evita provocarea de încurcături în Balcani, mai cu seamă în Albania.

Sunt foarte interesante știrile ce sosesc și despre acțiunea flotei rusești aproape de Bosfor, pe marea Neagră. Turcia prin concentrare de trupe în cele două puncte mai amenințate ale Bosforului caută să contrabalanseze această acțiune, al cărei scop este intimidarea guvernului otoman în chestia conflictului dela granița turco-persană în interesul Rusiei.

Mai este și o altă știre în legătură cu războiul, care pare de necrezut, însă considerând atitudinea dubioasă a puterilor față de Turcia în cursul războiului, nu este exchis ca mai târziu să se dovedească de adevărată. E vorba, ca Germania și Italia să împartă între dânsule insulele turcești din marea Egeică, astfel, că Italia să oprească pentru dânsa numai insula Rodos, iar insulele celelalte dimpreună cu insula Samos să le cedeze Germaniei.

Aceasta constituie în sine o primejdie pentru Turcia atât de mare, care o va costa pe lângă pierderile mari teritoriale și a prestigiului și poziția de mare putere.

ISKOLAI ÉRTESITŐ — AVIZ ȘCOLAR
bucata 30 fl.

PROPISE (CORECTE) pentru examen
100 bucăți 1'20 + 30 fl. porto.

Se vând prin **Librăria „Tribunei”**
din Arad str. Deák-Ferencz nr. 20.

Tot acolo se află și cărți potrivite ca premii pentru școlari.

INFORMAȚIUNI

Arad. 22 Maiu n. 1912.

AVIZ.

Fiind asigurată ținerea mării adunări din Alba-Iulia convocată pe 29 mai st. n. comitetul aranjator constituit în Alba-Iulia aduce la cunoștința publicului doritor a lua parte la aceasta adunare de istorică însemnătate, că s'au luat toate măsurile de lipsă pentru ca publicul să fie încercat și îngrijit în mod corespunzător.

Adunarea se va ținea înainte de amiază la 10 și jum. ore și continuativ după amiază astfel încât participanții se vor putea întoarce încă în aceeași zi.

Trenurile sosesc la Alba-Iulia:

De către Lugoș—Arad—Piski în presară la 10 ore 53 minute și în ziua adunării dimineața la 7 ore 41 m.

De către Maramureș—Satmar—Sălaj—Dej—Bistrița Năsăud—Orade—Cluj—Mureș—Șurhei în presară la 8 ore 43 minute, noaptea la 4 ore 16 minute și dimineața la 9 ore și 3 minute.

De către Brașov—Sibiu—Copsa—Sănmărtin—Blaj în presară la 8 ore 43 minute, noaptea la 4 ore 16 minute și înainte de amiază la 11 ore 16 minute.

Comitetul local de organizare din Alba-Iulia s'a constituit în modul următor:

Prezident: Simion Micu protopop, vice-prezident: dr. Ioan Murciac, secretar: dr. Camil Velican.

Comitetul de primire și încuadrare:

Prezident: Ilarie Căcovean, secretar: Mihail Hurducaci, membrii: dr. Virgil Russu, dr. Enea Muntean, Dumitru Popa, Nicolae Dușu și Iacob Gligor.

*Cei ce vor sosi în prezina sau în noaptea adunării și doresc să li-se rezerveze cuartire, sunt rugați cu insistență a se anunța cel mult până în 27 maiu st. n. la adresa dlui Mihail Hurducaci învățător în Alba-Iulia (Maier). — **Comitetul aranjator.***

Succesul maghiarizării.

Ni-se scrie:

În comuna Fărcașa în anul 1906 au fost colonizați pe proprietatea unui ungar 16 familii ungurești din com. Heves cu scopul de a maghiariza pe români. Dar nu s'au fericit, nevoind a asuda ca românul. Cele 16 familii s'au redus zi după zi. Unu a dispărut azi, alta mâine, vânzându-și pământul la români. Au mai rămas 6 familii, se vede cele mai vrednice. Acuma iată ce ispravă aflăm că fac acești coloniști meniți să reprezinte rasa maghiară și să înghită pe români.

*Unul dintre ei, anume Kocsis a străpuns pe un altul, care a murit după câteva zile de suferință. La investigare unul dintre martori tot ungar **colonist**, a spus că și*

el a fost amenințat a fi străpuns de Kocsis perira motioul că nu a voit să fie în banda lor. A spus că în anul 1911 au jurat dela un român trei porci grași, dela altul doi și i-au împărțit între ei, dar că el s'a scărbit de asemenea fapte.

De-ar curăți Dumnezeu cât de iute comuna de astfel de bandiți.

Pentru călătoria la Iași. Anunțăm pe cetitorii noștri că scrierile inaugurale din Iași s'au amânat pentru zilele de 27 și 28 maiu st. v. și că reducerea s'a fixat în mod definitiv la 50 procente. Valabilitatea reducerii pe căile ferate române se mărginește în cuprinsul zilelor dela 25—30 maiu st. n. inclusiv.

Alte amănunte se dau în „Scrisoarea din Iași” a acestui număr.

Un econ. Societatea academică „România” din Freiberg (Saxonia) a adresat tinerimii universitare din Budapesta următoarele rânduri:

Fraților!

Societatea „România” a studenților români din Freiberg (Saxonia) profită de ocazia ultimelor manifestări contra mesocitului trădător de neam Șeghescu pentru a vă exprima sentimentele ei solidare cu faptele voastre de adevărați români.

Sufletele noastre merg cu voi împreună și Vă urcăză izbândă deplină în lupta pentru afirmarea românismului. Cu salutări frățești: Const. Petroviciu, președinte. N. Orevicianu, secretar.

Congregația de primăvară a comitatului Hunedoara. Alături de celelalte municipii cari și-au ținut până acum congreagațiile de primăvară s'a grăbit ieri și comitatul Hunedoarei să lizeze guvernului vot de încredere. E un semn al vremii că într'un comitat așa de românesc, unde în trecut doar dacă românii își mai ridicau cuvântul împotriva comediei ce o inscenau toate guvernele în momente critice, adecă atunci când aveau mai mare nevoie să treacă de populare, — s'au ridicat de data asta chiar din șirurile maghiarilor proteste vii în contra adresei de aderență propusă de comisia permanentă. Dintre membrii români au vorbit dnii dr. Iustin Pop și Ioan Pap. Adresa de aderență a fost totuși votată cu o majoritate de 95 de voturi.

Așteptăm amănunte dela corespondenții noștri din Deva.

Arhiducele Leopold Salvator în Râșnov. Cu tot timpul ploios Al. Sa imperială și reg. arhiducele Leopold Salvator a făcut duminică după amiază o excursiune cu automobilul la Râșnov, fiind însoțit de fișpanul conte M. kes, de primarul dr. Schnell și de câțiva ofițeri superiori. Al. Sale i-s'a făcut de către poporațiunea Râșnovului o primire grandioasă. Intreg satul cu mic cu mare, sași și români, a fost în picioare postându-se de-a dreapta și stânga străzilor, prin care a trecut automobilul Al. Sale și aclamând pe augustul oaspe. În piața Râșnovului s'au făcut Al. Sale prezentările autorităților satului, între cari erau și fruntașii români, cu cari Al. Sa a binevoit a se întreține în mod cordial. După vizitarea castelului și a împrejurimii, de cari Al. Sa a rămas foarte încântat, a urmat o gustare în sala primăriei, unde mâncările au fost servite de șapte din cele mai frumoase fete ale comunei îmbrăcate în costume naționale. În decursul gustării corul sașilor și al românilor a executat mai multe piese, cari au fost ascultate cu o vădită plăcere de Al. Sa.

În decursul zilei de luni Al. Sa a trecut în revistă regimentul 34 de artilerie de câmp. Prânzul l-a luat în popota ofițerilor de artilerie, iar cina în otelul „Coroana” unde s'au întrunit toți ofițerii garnizoanei.

Marți Al. Sa a luat parte la exercițiile artileriei în Poiană, iar seara cu trenul de 7³⁰, a plecat spre Cluj.

GONDA

▲▲▲ **Stabiliment de vestminte** ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rákóczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x Cu venirea vremilor ploioase, recomandăm în atențiunea On. ceteror magazia de corturi și umbrele Gustav Schmidt, Sibiu, Kleine-ring 3. palatul institutului Baden-Credit, unde se poate cumpăra cu preț ieftin corturi și umbrele cea mai bună calitate, — pregătite în atelierul propriu.

x E o mare nesocotință a cumpăra mașini agronomice dela fierari, deoarece și aceștia primesc mașinile din 2 ori mai multe mâni și astfel cumpărătorul trebuie să le cumpere cu de 30—40% mai mare. De aceea recomandăm fabrica de mașini agricole și de aranjamente pentru mori Schiel Testvérek, în Brașov (Brassó), unde se pot căpăta și în plătiri în rate, fără urcare de prețuri. Cel mai sigur izvor de cumpărare în Ardeal. Catalog de prețuri gratis și franco. La comenzi mai mari la dorință trimitem mașiniști experți la fața locului, pe cheltuiala noastră proprie.

Culturale și sociale

Concertul d-șoarei Melania Brândușian în Bistrița. În 1 iunie st. n. (sâmbătă după Rusalii) d-șoara Melania Brândușian, așteptată artistă din Blaj, va da în Bistrița, în sala hotelului „Regina Ungariei”, seara la 8 oare, cu concursul „Reuniunii române de cântări” din Bistrița, un concert cu următorul program:

1. *Cântec de primăvară* de A. Popovici cântat de corul mixt al reuniunii.

2. a) *Bethoven*: Appasionata I—III, b) *Grieg*: Sonata E moll, executate la pian de d-șoara Melania Brândușian.

3. *Cântece românești*: solo de sopran cântate de doamna Elena E. Chiffa, acompaniate de maestrul H. Klee.

4. a) *Schumann*: Etudes Symphoniques, b) *Liszt*: Rapsodie Nr. 11 executate la pian de d-șoara Melania Brândușian.

5. *Două cântece*, cântate în cvartet de bărbați.

6. *I. Mureșianu*: Caprice de concert executat la pian de d-șoara Melania Brândușian.

7. *Cântec de vară*, cântat de corul mixt al reuniunii.

Invităm publicul nostru, la acest concert, cu toată stima.

Invitări separate nu se trimit.

Prețul de intrare de persoană 2 coroane.

După concert, la dorința publicului va urma dans. — *Comitetul aranjator.*

Reuniunea femeilor din Abrud, *Abrud-sat și jur va aranja maiul, luni, la 27 mai 1912 st. n. (a II-a zi de Rusalii), în grădina „Ürmösy Sándor” din Abrud. Inceputul la orele 4 după prânz. Prețul de intrare: 2 cor. de familie; și 1 cor. de persoană. Venitul curat e în favorul reuniunii. Suprasolviri și contribuiri să primesc cu mulțămintă și se vor evita publice.

Concertul Reuniunii române de cântări „Hilaria” din Oradea-mare va avea loc luni în 3 iunie a. c. st. n. (sf. Constantin și Elena) în sala de la „Kereskedelmi-csarnok”. Inceputul la orele 8 seara. Prețul de intrare: De familie 10 cor. de persoană 4 cor. Venitul curat este destinat pentru augmentarea fondului reuniunii. Suprasolviri marinoase se primesc cu mulțămintă la adresa casarului reuniunii d. Ioachim Marta, funcționar la „Bihoreana” și se vor publica.

Convocare. Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român va ținea patru prelegeri pe săptămână și anume: la 27 mai a. c. oarele 11 p. m. în comuna Subpădure, orele 3 p. m. în com. Lăscud, iar la 28 mai a. c. orele 11 a. m. în comuna Pocea de lângă Cuștelnic și la orele 2 p. m. în orașul Diciosânmărtin, la care invită cu dragoste pe toți din Subpădure, Lăscud,

Pocea, Diciosânmărtin și jur, cari doresc însușirea culturii a poporului.

Comitetul despărțământului.

Conferențiarul despărțământului XXV Murașludoș al Asociației și-au ținut conferințele în 12 mai a. c. în frunța comună Chimitelnic. A vorbit secretarul despărțământului Andreiu Badiu despre îmbrășosarea meseriilor. Dr. Mihăilă Moldovan, avocat despre cartea funduară și facera contractelor și Vasiliu Morariu, învățător, despre alcoolism.

Toate prelegerile au fost foarte bine predate, foarte instructive și la înțelesul poporului, din care cauză au și fost ascultate cu cea mai mare atențiune și răsplătite de popor cu ovaii.

Atât domni conferențiar, cât și întreg poporul s'au despărțit cu mare dragoste. Conferențiarul urând poporului să urmeze staturilor bune ce i-s'a dat; iar poporul dorind bine și sănătate conferențiarilor. Ziua de 12 mai 1912 va fi pomentă multă vreme de poporul din Chimitelnic.

Un participant.

Ultima oră

Adunarea dela Alba-Iulia definitiv admisă

Avem deosebita satisfacție de a vesti, că marea noastră adunare de protestare, convocată pe 29 mai n. la Alba-Iulia, împotriva episcopiei gr.-cat. maghiare — este definitiv admisă. Ministrul președinte Lukács, în calitate de ministru de interne a nimicit atât decisul volnicului primar dela Alba-Iulia, cât și decisul vicecomitetului de Alba-inferioară și a trimis de urgență ordin ca licența pentru ținerea adunării să fie înmănată fără întârziere organizatorilor adunării.

Sfârșitul ședinței camerei

Samavolnicile partidului guvernamental

Contele Tisza ales

Budapesta, 22 Mai.

Curând, după ce toate partidele din opoziție au părăsit demonstrativ incinta camerei, alegerea noului președinte s-a terminat. Făcându-se scrutiniul s-a constatat, că contele Tisza a obținut o majoritate de peste 200 de voturi. Acest rezultat a fost primit cu vițoroase ovaii și contele Tisza a urcat imediat tribuna prezidențială ca să mulțumească alegătorilor săi.

Voi fi imparțial — a zis el —, dar tocmai imparțialitatea îmi poruncește să încerc toate mijloacele legale pentru a înfrânge anarhia obstrucției.

Deși trecuseră și ceasurile trei, noul președinte n'a încheiat ședința, ci a lăsat să se verifice întâi sumarul ședinței de azi, ca astfel să prevină pretențiile obstrucției de-a provoca în ședința de mâine o discuție asupra scandalurilor și ilegalităților comise în ședința de azi.

În cercurile opoziției poate niciodată, spiritele n'au fost mai agitate ca acum. Se comentează cu multă mânie procedura președintelui Beöthy, care a pus la ordinea zilei votarea deși, conform regulamentului intern, aceasta nu se mai putea, premergând o ședință secretă și fiind trecute orele două.

Se discută cu aprindere scenele încâieră-

rii și ura împotriva partidului guvernamental nu cunoaște margini.

Justh, părăsind camera a strigat:

— Să nu mă faceți răspunzător, dacă după toate astea, voi deslănțui și eu împotriva teroarei o teroare cu mult mai înfricoșată, teroarea maselor!

În ședința secretă ce a premers scandalului deputatul Polónyi a adresat guvernului rugarea să nu recurgă la teroare, căci nu se pot cunoaște urmările, cari azi pot să fie de o deosebită gravitate pentru neamul unguresc, considerând, că e încunjurat numai de dușmani și că s'a putut întâmpla, ca în Reichsrath ungurii să fie injurați în modul cel mai trivial și ca insultătorii să nu fie chieși nici măcar la ordine.

Mâine se vor desbate reformele militare.

Dintre deputații români a asistat la memorabila ședință de azi numai dnul **Dr. Șt. C. Pop.**

Pe străzile Budapestei e o febră ca în ajunul unei revoluții. Se spune, că mai mulți înși din bărbații politici unguri ar fi fost insultați faptic de mulțime.

Intreagă poliția și miliția e consemnată. Greva generală se va proclama încă astăzi.

Tulburări pe străzile capitalei.

Correspondentul nostru din Budapesta ne telefonează că acum cătră seară tot mai mult se umplu străzile capitalei de grupuri dese de muncitori. Pâlcuri, pâlcuri se revarsă din străzile laterale pe bulevarde mulțimea agitată. Iritația e la culme. Din moment în moment se așteaptă o ciocnire între muncitori și poliști, cari din urmă aleargă înarmați cu revolvere dealungul străzilor, spre a supraveghia ordinea. Tumultul crește mai ales pe bulevardul Andrassy. La încrucișarea Andrassy cu bulevardul Elisaveta stau postați peste 100 de poliști, parte călare parte pe jos. De mâine munca încetează în capitală în toate fabricile și atelierile. *Se vorbește că greva va dura poate chiar o săptămână și se va extinde și asupra provinciei.* Ziua de mâine va fi o zi istorică pentru democratizarea din Ungaria. Se prevăd, ciocniri sângeroase la demonstrațiile de mâine în fața parlamentului și pe străzile principale ale capitalei.

Mandatul dela Orăștie la Curie.

(Prin telefon dela corresp. nostru din Budapesta.)

Astăzi s'a terminat de-baterea în afacerea mandatului dela Orăștie, ce ni-s'a răpît prin fraudă și silnicie la alegerile din urmă. Avocatul lui Farkas, Tetéleni Armin, încearcă prin pervertiri stupide să infirme dovezile zărlătoare aduse de alegătorii d-lui dr. Aurel Vlad. Toate însă înzădar. Adevărul însă, că numai prin mijloace murdare a putut fi ridicat jidanul Farkas în scaunul de deputat, iese la iveală mai presus de toate. După pledoaria lui Tetéleni, președintele anunță că în 1 iunie se va publica sentința.

POȘTA REDACȚIEI

Persoanei care ne-a trimis pentru „raiste” poeziile „Confesiuni” și „Questionarul dlui Gilu”, îi facem rugămintea să ne comunice numele și adresa.

Redactor responsabil: **Atanaslu Halmăgian.**

Către onor. public românesc.

Am onoare a aduce la cunoștința mult onoratului public, că începând cu ziua de 1 Mai 1912 am repășit dela institutul de asigurare „The Standard”, și am intrat în serviciul „Băncii Generale de Asigurare” în calitate de secretar-conducător pentru agen-tura din Banat cu sediul în Arad, strada Lázár Vilmos nr. 2, (Telefon nr. 850).

Cu aceasta ocaziune îmi permit a ex-prima publicului românesc sincerele mele mulțumiri pentru sprijinul de care am avut parte în decursul funcțiunii mele de 12 ani la „The Standard”.

Acum însă, vin din nou a cere mult on. public românesc, aceeași bunăvoință și acelaș sprijin de a care a binevoit a mă împărtăși până în prezent, rugându-l să fie și pentru viitor cu cea mai mare încredere față de persoana mea, și să mă onoreze cu încrederea prin plenipotențierea efeptuirii afacerilor a totfelul de asigurări, cu atât mai vătos, că fiind de prezent în serviciul unui institut românesc, îmi țin de cea mai mare datorință conlucra din răspuneri pen-tru înflorirea și prosperarea ei.

Eu din parte-mi promit tot aceeași co-rectitate și punctualitate în afaceri, și voi servi cu obișnuita-mi sârguință și după cea mai bună conștiință.

Rugând sprijinul, semnez

Cu profundă stimă:

Anastasiu Damian,
secretar-conducător.

În comuna CINTEI se află de vânzare
**o prăvălie cu trafică
și drept de birt.** Doritorii să se adreseze lui
Petru Boariu, Körösesente.

Vând dreptul de opțiune
la 44 acții „Albina” cu prețul de 100 coroane
de bucată. Adresa la administrația ziarului „Ro-mânul”.

Se caută o bonă
pe lângă 3 copii mai mari. Salar bun. Adresa
la administrația ziarului „Românul”.

Un tinăr român
care a satisfăcut legea recrutării, cinstit, harnic
și care pe lângă limba maternă știe vorbi
și seric bine în limba germană, află aplicare în
fabrica de hârtie „LETEA” Bacău (România).

Doritorii de a ocupa acest post, trebuie să
aibă o scrisoare cetibilă și frumoasă, iar ofer-
tele să se seric cu mâna proprie, atât în româ-
nește cât și în nemțește.

Vând 20 drepturi de opțiune,
eventual și 20 acții vechi „BIHOREANA”. Op-
țiunile à 40 cor. Acțiunile după învoială. Adresa
la „Românul”.

Doagă.

La subserisul se află de vânzare doagă
de 1 metru lungime și de diferite lățime 1—2
vagoane, 3/4 vag. de gorun și 1/4 de cer (ceron).
Cine dorește să cumpere să se adreseze sub-
serisului, oferind totodată prețul după bucată
sau după vas.

Zaharie Popoviciu,
dir. de bancă Mehădia.

Înștiințare.

Aduc la cunoștința on. public din Arad și
jur, că am cumpărat

ospătăria

dlui Donnawell din colțul străzii Făcân și pro-
văzută cu aranjament nou, o conduc mai de-
parte.

În ospătăria mea se capătă zilnic mâncări
reci și calde foarte gustoase, **vinuri curate,**
vechi și noi de Șiria, bere rece de Stein-
bruck. Serviciu conștiințios. Preturi ieftine.

Rugând binevoitorul sprijin semnez
cu stimă:

Bécsi Gábor,
ospătar.

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

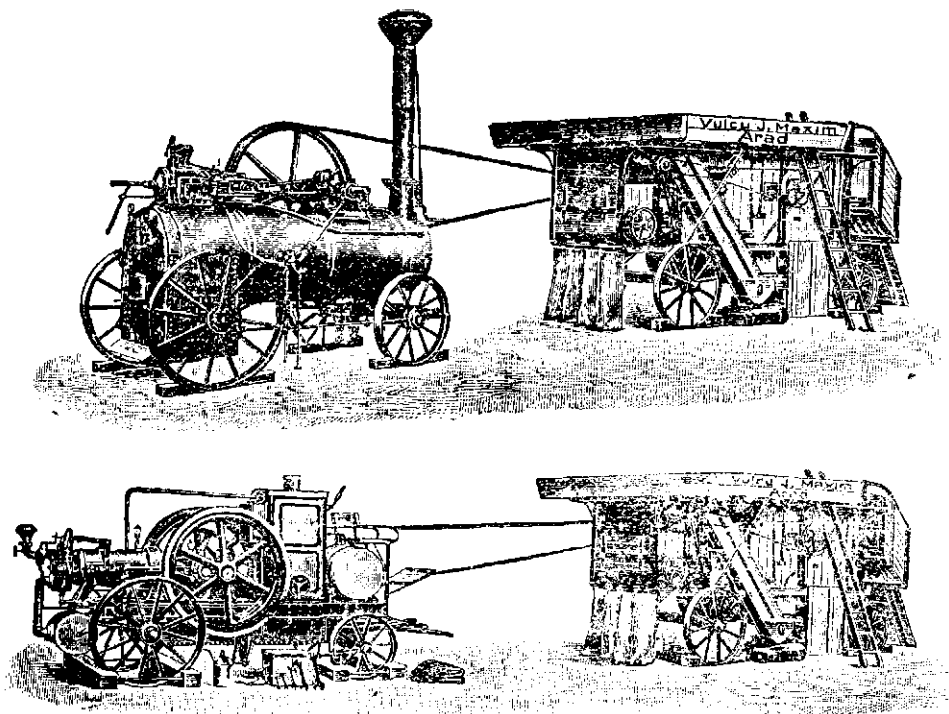
H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

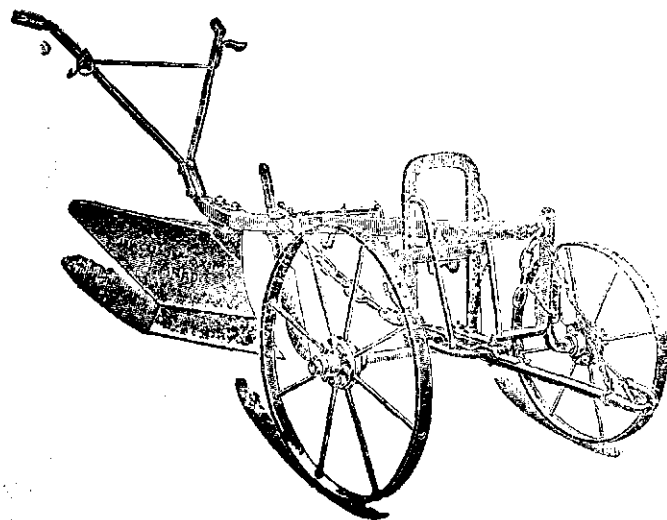
Atelier fotografic

București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini : ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umble singure, o efeptuesc în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu
transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestren, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Făbián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

SINGURA FIRMĂ
ROMÂNEASCĂ ÎN
ȚARĂ CARE

VOPSEȘTE,

**CURĂȚEȘTE și
SPALĂ ALBITURI.**

EUGEN JUNCAN,
ARAD, str. JÓZSEF-FÓHERCEG 9
LUCRĂRI EXCELENTE, PREȚURI IEFTINE.

Barthl János

lăcătuș artistic și de edificii
ARAD, Rákoczy utca numărul 9.
(In casa proprie).

Primește spre executare toate
lucrările în bransa lui și anume:
lucrările din fer la edificii, con-
strucții de fer, îngrădiri și de-
coruri de fer, și totfelul de re-
paraturi. — Cu preliminar de
spese servese gratuit. Rog bine-
voitorul sprijin.

Cu stimă: **BARTHL JANOS.**

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lu-
crări de pardosire, construcția dru-
murilor, canalizări și orice muncă
în bransa aceasta oriunde, cu prețurile
cele mai ieftine și pe lângă condițiu-
nile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat
ARAD, str. Teleki nr. 19.

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
țările cele mai moderate.

POPPER Testvérek

MAGAZIN DE MODĂ — Arad str. Furray

Surprinde publicul cu cadouri extraordinare de Rusalii!

Toți artfelii aci înșirați de-o execuție
admirabilă le scoțeste în 20 coroane.

Delin lănos, modern, în formă nouă pentru un în-
treg rând de haine.

1 talie de pânză ori batist brodată cu mătasă,
1 velință de flanel pentru vară, tigră ori turească.
1 serviciu de cafea pentru 6 persoane.
1 păreche mănuși lungi de ață.
6 buc. bătute fine de mătasă, batist, ori pânză.
1 umbrelă ori ploier negru fin.
1 val de pânză fină pentru 6 cămeși femești.

Mare magazin de covoare și perdele.

Expediere punctuală în provincie
pe lângă ramburs.

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni
de mașini este a lui

Kovács István

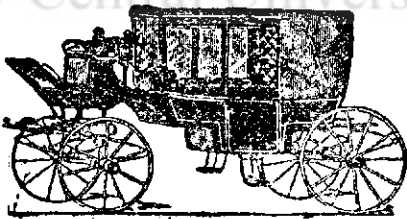
TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS

str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și au-

: tocarosserie :

furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de
trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurire,
rotarie și de lustruit.

**Stoboare de
sârmă**

tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprie-
tarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri
de vinătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,

Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru
mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru
case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețele!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip
(prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru
schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru
boi și stouri pentru ferești de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt
Prospect de prețuri trimit gratis.

**Sborul
dela Rusalii!**

**Székely
Mihály**

maestrul aviaticeii un-
gurești va organiza în
26 Mai n. 1912 d. a. la
orele 5

un sbor admirabil

pe câmpul alergărilor
de cai din Arad. Pro-
ducțiilor lui aparține:
sbor de înălțime, ateri-
saj și sber cu pasageri.

Bilete se capătă înainte:

la Ifj. Klein Mór, Hanzu Nestor,
Maresch Gyula, Weisz Leó, Brun-
ner Béla, Pichler Sándor, Buchs-
baum és Társa, Hoffmann Sándor,
Juhász és Társa, Mardt és Schrodt,
Kerpel Izsó, Gutmanu és Berger.

PREȚURILE:

Loje pentru 5 persoane 30 cor.,
loc de șezut pe tribună 5 cor.,
loc de șezut pe scaun 4 cor., lo-
cul II 2 cor., loc III 1 cor. loc IV
60 fileri.

26 Mai n.

„Harem“

cea mai bună gumă

1 duzină 4 coroane.

In Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa

Andrássy-tér nr. 20.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂSTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

5000 de părechi de ghete primiți gratuit!

Imi socotese numai prețul muncii; *punerea tălpilor la ghetă pentru bărbați și femei* încă se execută cu prețuri foarte ieftine la

Eberstein Henrik pantofar
LUGOJ-LUGOS (Edificiul bazarului.)

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul.“

Pregătesc cupatoare de teracotă, căminuri, vase, glastre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cupatoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István,

fabricant de căminuri și articole de lut
Temesvár-Gyárváros, Kém-u. nr. 16.

Lippafüred cea mai excelentă baie sărată de conținut bogat de acid carbonic și fer lângă Radna-Lipova, în com. Timiș. Sezonul dela 1 Mai—15 Oct. La încrucișarea căilor ferate Maria-Radna—Budapesta—Arad—Toiuș—Brașov și Timișoara, cu gara Maria-Radna, stațiunea finală a motorului Arad—podgorii. Depărtarea dela Budapesta 5 ore, dela Arad 1/2 oră, dela Timișoara 2 1/2 ore.

Cură de apă. Cele mai ieftine și mai bune băi de oțel și acid carbonic natural. Efect excelent contra reumei, podagrei, boalelor de nervi, la boale femești, mai cu seamă contra neproductivității de copii, contra boalelor de rinichi și beșică. — Comunicație de tramvai propriu cu cai între acest stabiliment și Lipova, la fiecare 25 minute. (De persoană 20 fil). Locuințe ieftine, mâncări excelente de casă. Situație admirabilă, aer bogat în oxigen, păduriță mare, bine îngrijită, cu arbori mari și deși, locuri excelente pentru excursiuni. Mărgăritarul Ungariei-de-sud, plăcuta apă „Apollo“. Cu orice explicații și prospecte — Direcțiunea băilor.

ATELIERUL DE FOTOGRAFIAT A LUI

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase *fotografii*, deasemenea *acvarele*, *picturi în oloi*, *specialități în pânze ori mătase*, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Martics și Pák

croitori
pentru
domni

Arad, str. Weitzer János nr. 7. (Palatul greco-cath).

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că croitoria noastră din strada Andrássy nr. 8 cu începere dela 1 Mai am mutat-o în strada Weitzer János nr. 7 în palatul gr. cat. (mezanin). Aducând aceasta la cunoștința on. public rugăm să fim onorați și pe mai departe cu binevoitorul sprijin al onorabilului public. — Cu deosbită stimă:

MARTICS și PÁK,
croitori pentru domni.

Kirsteuer Aladár

sculptor

în SIBIU (Nagyszeben), str. Faurilor n. 17.

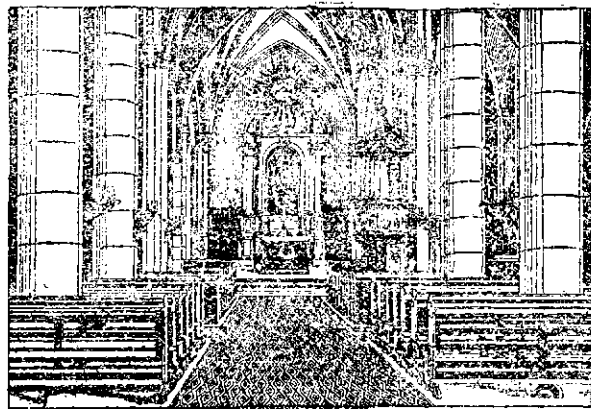
Primește executarea a totfelul de

obiecte de sculptură

de ghips, piatră, ciment, lemn etc. figuri și ornamente executate foarte frumos.

Specialist în lucrări de mână liberă pe fațade sau în internul zidurilor.

Pregătește figuri întregi, busturi, statuete-relieuri din piatră sau metal. Modele mai mici pentru ziduri și construcții.

GAÁL JÓZSEF

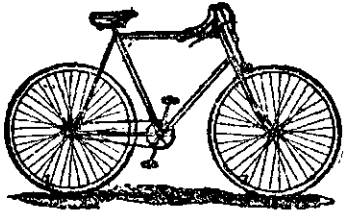
măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măserie pentru **biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri** cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

BICICLETE

de renume mondial:

**THE CHAMPION
și PREMIER**

cu osie campanilară, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 c. r. precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, a gumă interioară și exterioră prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

marecomerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Dacă stropești cu „FORHIN“

I - ai mai puțină bătaie de cap,

II - a lucru mai puțin,

III - a cheltuială mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordoipor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEST, VI., VÁCZI-UT 93.

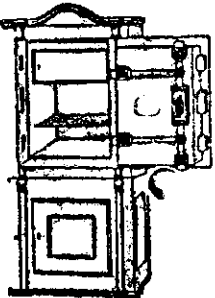
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-Lévay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor socotesc taxa numai pentru 5.

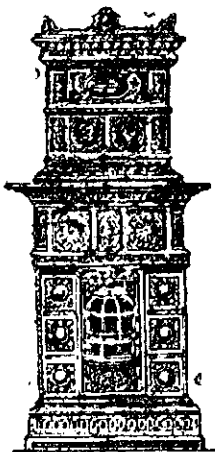

Cereți și răspândiți

„ROMÂNUL“ și „POPORUL ROMÂN“

pretutindeni!

Fabricant de cuptoare de lut.

SCHÖN JÓZSEF, Lugos

Szt. István-u. 36. Kossuth-u. 21.

Atrage atențiunea on. public că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

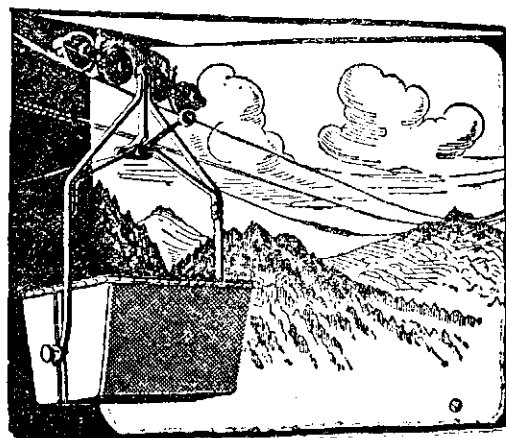
descărcare și zidirea vetrelor de fert cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI., PALOTAI-UT 15—11.

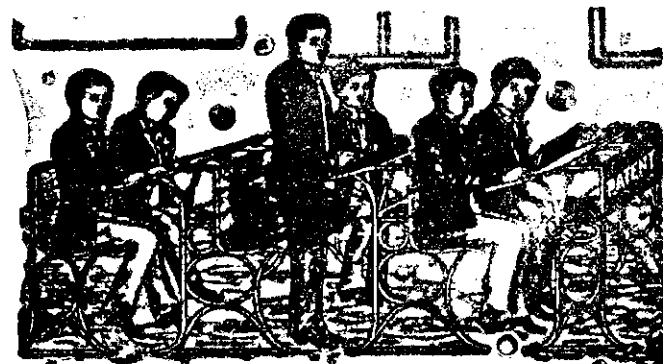
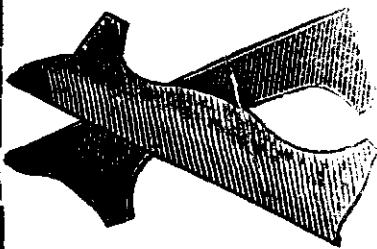
Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »Balon«, căngi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

J. Gottstein, fiul,

Nagyszeben, Kleiner Ring 5.

prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapode pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Cele mai moderne mobile de fier și aramă și cele mai practice bănci igienice de școală și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și

a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica mondială cu cele mai noi mașinării. —

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
plăciere? numai

la fabrica **Gustav Schmidt**, SIBIU Piața-mare
de plăciere în palatul **Sodenkredit**

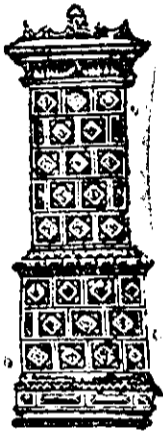
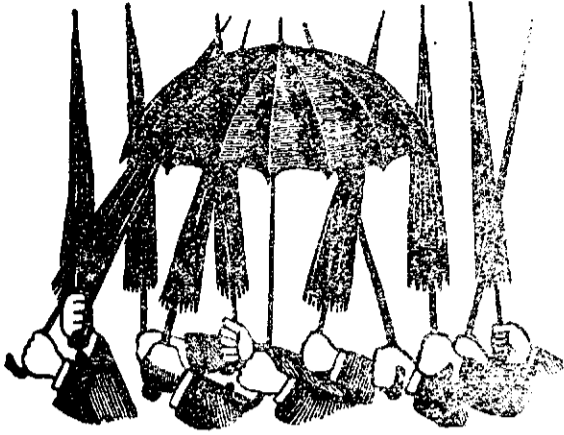
se pot afla noutățile cele
mai moderne

En-tout-cas

și

plăciere

pentru **dame și bărbați**
în executare perfectă și
estetică, de calitate cea
mai bună **cu pre-
țurile cele
mai ieftine.**

Kiss János

fabricant de **cuptoare și magazin de
cuptoare de lut**

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

Recomandă on. public din loc și jur magazinul
lui bogat asortat cu **cuptoare de olane și
maiolică, sigure de foc, în stil modern și**
în diferite culori, cu aparat de fect în grabă,
25% economic în material de încălzit. — Pre-
gătește, reparază și clădește **căminuri și
vetre de fier.** Comandele din provincie se execută grabnic,
punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

Comandele din provincie se execută grabnic,
punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

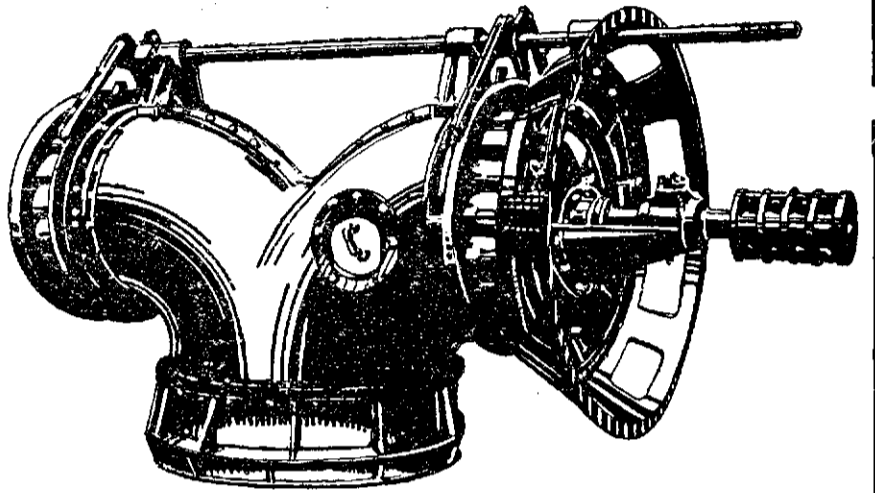
FRĂȚII SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente pentru
edificare de mori, turnătorie de fer în

BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuește stabilimente de turbine, motoare și loco-
mobile de ulei brut, „Corona“, mori mănate cu mo-
toare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de
transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.

FRANCIS-TURBINE

în cea mai bună și aprobată executare și cu efect cel mai
mare și avantajos.

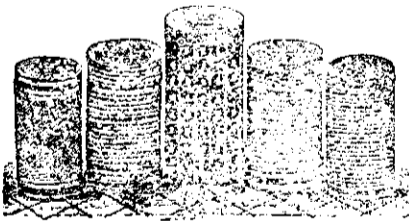
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea
mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model
de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două co-
lori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet
de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:

**ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN
IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.**

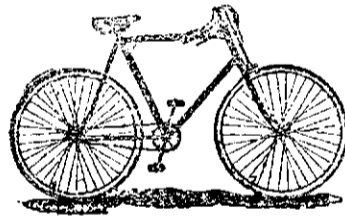
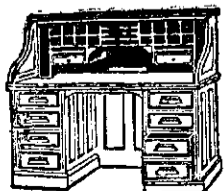
(Primul magazin de co-
voare și întreprindere de
aranjament pentru birouri
din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

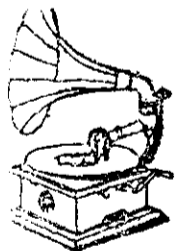
Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare com-
plectă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza
unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu
ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai
ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografice fa-
bricații americane-englize, cu prețurile cele mai convenabile.

În despărțământul de covoare
se vând covoare veritabile de
Persia, Smirna și totfelul de
covoare cu prețuri foarte scăzute

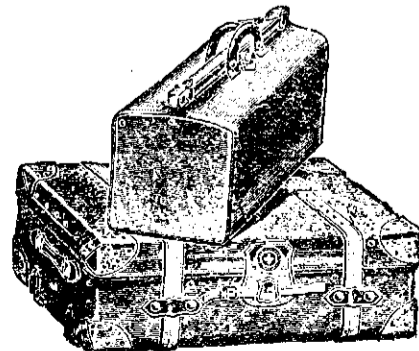
Dacă pentru banii d-tale
voiești să cumperi marfă bună
! pe lângă plățiri în rate !
și dacă eventual ai lipsă de

mașini de cusut, revolvere,
sau orice geamantane pen-
tru călătorie acestea să le
cumperi în **ORADEA-MARE**
piața Szent László în prăvălia
lui

Kalenda János

unde se află singurul magazin de renu-
mitetele biciclete **HELICAL** și **PUCH**. Tot
aci se mai află și mașini de frământat
„**IDEAL**“, precum și mare atelier pentru
reparaturi.

Se plătește de cuvânt
5 (cinci) fileri.

MICA PUBLICITATE

Titluri sau cuvinte cu
litere mai groase 6 fil.

Caut un comerciant

tânăr român pentru preluarea unei prăvălii de manufactură într'un centru românesc. Condițiuni foarte favorabile. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Comerciant”. 1—3

O moară de aburi.

cu 2 pietrii se dă în arândă cu prețul de 800 Cor. anual. Eventual se vinde spre transportare în alt loc cu 4500 Cor. Pachomie Pop în Nagylozna u. p. Kocsoládfalva.

Sunt tânăr funcționar

în etate de 30 ani sănătos și bine situat cu avere de peste 100.000 cor. Doresc a face cunoștință, pentru o eventuală căsătorie cu o domnișoară de 18—26 ani inteligentă frumoasă și care să fie totodată economă desăvârșită. Zestre de la 20.000 cor în sus. Eventuale scrisori sau fotografii sunt a se trimite ziarului. „Românul”.

Cumpăr

mai multe măști metrice de nuci. Cei cari au de vânzare sunt rugați ca pe lângă indicarea cantității și a prețului, să binevoiască a trimite ca mostră o cantitate de 1/4 kgr. la adresa adm. „Românul”. 3—4

Spirital de vin „Optimus”

e cel mai bun preparat românesc depozitat în Arad la farmacia „Földes”.

Caut un băiat ca învățacel
în prăvălia mea mixtă Aureliu Mladin Kürtös

Caut un învățacel

la prăvălie, care să fie din o familie bună și să fi absolvit 1—2 clase civile sau gimnaziale. Doritorii să se adreseze la adm. „Românul” sub deviza „Brașoveanul”. 3—6

Caut.

o familie cinstită românească, care are un băiat la școli și ar dori ca să învețe mai ușor limba ungurească dacă s'ar învoi ca în schimb să îmi susțină copilul meu în vîrstă de 12 ani, iar eu pe al lor pe timpul cât ține cursul pe anul 1912/1913. Doritori să se adreseze la administrația ziarului. 3—8

De vândut

un lexicon nemțesc nou, ediția cea nouă cu preț rodus. Adresa la ziarul „Românul”.

Haine moderne

și ieftine, face croitorul român Nicolae Iosif în Arad strada Deák Nr. 32. 3—10

Cereți

bogatul catalog pentru mașini agricole și tot felul de ferării dela firma românească Frații Burza, Arad Boros-Béni-tér Nr. 1. 3—19

Mi-a sosit

noutățile de modă de vară pentru dame, domnișoare și domni Rog să-mi cercetați prăvălia mea, bine asortată cu cele trebuincioase. 3—22
Gheorghe Iancovici, Foray-uteza.

Răspândiți ziarul „Românul”.

O fată de țaran

cu avere de 25000 Coroane din care 6400 bani gata, dorește a se mărita după un absolvent de teologie sau pedagogie. Adresa la „Românul” Arad.

Rog

publicul român din loc și provincă să binevoiască a ne cerceta prăvălia noastră de coloniale și delicatose, unde se află cele mai proaspete vinuri, șampanie și liqouri. Vasile Șirian Arad, Eötvös uteza. 3—23

De inchiriat

3 odăi cuină, odaie de scaldă și toate cele de lipsă în zidirea „Românului”.

Ce-i ce dorește

să zidească biserici, școli sau alte clădiri în interesul lor fac bine dacă se adresează la măiestrul zidar diplomat Ioan Claiți să se adreseze în Iozsof-Föherczeg-ut Nr. 1. 3—17

Un tânăr comerciant

român dorește să se căsătorească cu o domnișoară română care dispune de o zestre de 8—10 mii coroane. Reflectantele sunt rugate ca să-și scrie numele adevărat, asigurându-se de mai mare discreție. Să se adreseze la administrația ziarului „Românul” sub deviza „Viitor de aur”.

Legătorie de cărți.

Iustin Ardelean. Arad vis-a-vis de poștă. Primește totfelul de lucrări aparținătoare de această branșă, pe lângă prețuri moderate.

De vânzare!

O tipografie modern și bogat aranjată

cu toate cele trebuincioase pentru corespunderea executărilor lucrurilor celor mai fine și moderne.

Două mașini.

O mașină nr. 5 sistem Wörner și o americană. Se vinde din mână liberă cu condițiune foarte favorabile.

Doritorii de-a o cumpăra să se adreseze la administrația ziarului „Românul”

Cine dorește

să vîndă, să cumpere, să publice în mica publicitate a „Românului” și va avea succesul dorit, sigur.

Faceți o singură încercare și Vă veți convinge.

nr. telefonului 604.

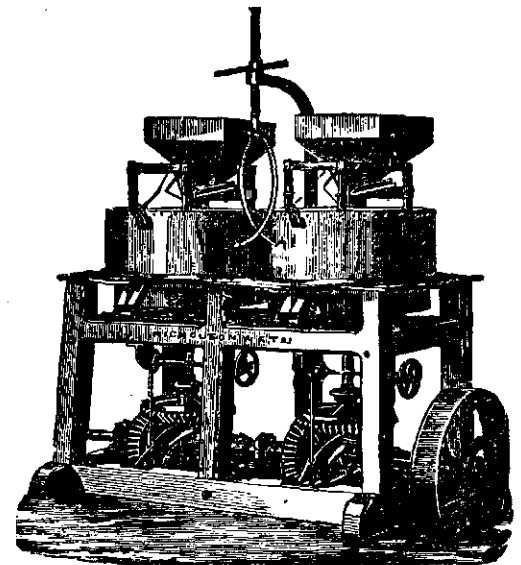
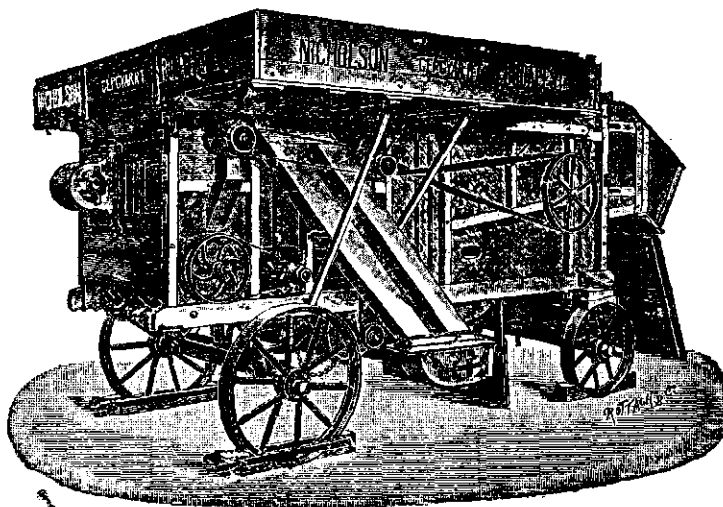
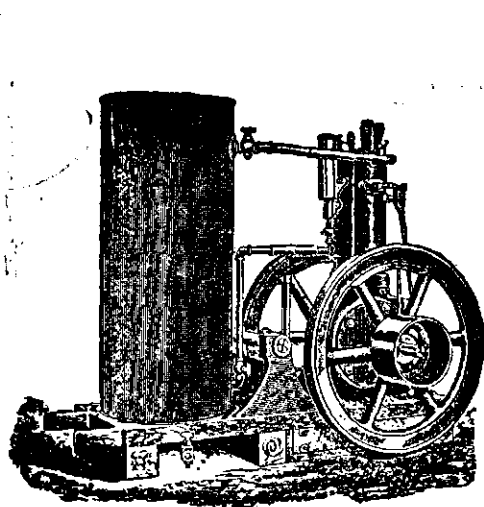
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu olei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter, „Catalog trimitem gratuit”.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.